

ORVOSI KÖNYVTÁRAK *MEDICAL LIBRARIES*

*A Magyar Orvosi Könyvtárak Szövetségének
hivatalos lapja*

2015. 12. évfolyam 3. szám

TARTALOM/CONTENTS

KÖSZÖNTŐ/EDITORIAL	3
HÍREK/NEWS	4
Orvosi Hetilap hírcsokor	4
Kiss Lászlót köszöntötték	5
Semmelweis-napi kitüntetés	5
MKE 47. Vándorgyűlés	6
Könyvtáraink a Facebookon	7
BESZÁMOLÓK/REPORTS	8
MOKSZ Ellenőrző Bizottsági jelentés 2014.	8
MOKSZ 2014. évi pénzügyi elszámolás	10
KÉPZÉS, TOVÁBBKÉPZÉS/EDUCATION, TRAINING	12
Őszi MTMT adminisztrátor-képzés az MTA-ban	12
ELISMERÉSEK, KITÜNTETÉSEK/AWARDS, HONORS	13
Tiszteletbeli elnökké választották	13
Állami kitüntetések augusztus 20-a alkalmából a Pesti Vigadóban	13
ÖTLETBÖRZE/BRAINSTORMING	14
Túlélőcsomag: Ötletzsák ...avagy hogyan próbáljunk a „bolhakönyvtárból „elefántkönyvtárat” varázsolni?	14
Új ötlet a Flór Ferenc Kórház könyvtárából	16
ESEMÉNYEK/EVENTS	18
Rendezvényen jártunk	18
ÉVFORDULÓK/ANNIVERSARIES	20
100 éves a Magyar Védőnői Szolgálat	20
Semmelweis Ignác	24
EREDETI KÖZLEMÉNYEK/ORIGINAL ARTICLES	30
250 éve született Sándorffi József	30
KÖZTÜNK ÉLNEK/LIVING AMONG US	36
Könyvtárban otthon – egy életen át: Interjú dr. Pintér Miklós címzetes egyetemi tanárral	36
NÉVJEGY/CARDS	40
Pogányné Dr. Rózsa Gabriella	40
Regele Tímea	48
SZERZŐI ÚTMUTATÓ/INSTRUCTION FOR AUTHORS	51

Kedves Kollega! Kedves Olvasó!

2015-ben sok a jeles évforduló az egészségügyben, joggal lehetünk büszkék ezekre a jubileumokra mi mindnyájan, akik az egészségügyben dolgozunk. Semmelweis Ignác halálának 150. évfordulójáról idén emlékezik meg a világ, nem csak mi magyarok, hiszen az idei emlékévet az UNESCO is jegyzi. Az MKE szolnoki vándorgyűlésén dr. Gazda István tudománytörténész „Hitek és tévhitek” című élvezetes előadását hallgathattam meg Semmelweis Ignácról. Az anya- és cse-
csemővédelemhez kapcsolódik egy másik évforduló is, hiszen idén 100 éves a Magyar Védőnői Szolgálat, egy igazi hungaricum.

Ebben a számban még megemlékezünk a kalandos életű 250 éve született dr. Sándorffi Józsefről, valamint az Orvosi Hetilapot alapító Markusovszky Lajosról születésének 200. évfordulóján. Olvashatunk beszámolót egy bajai rendezvény kapcsán a 120 évvel ezelőtt született Burg Etéről, riportot a 90 éves gyulai orvosprofesszorral, Pintér Miklóssal, aki igazi könyvtárszerető és –használó.

Büszkék lehetünk azokra a kollegákra, akik most mutatkoznak be a névjegy rovatban. Remélem, hogy egyre többen mutatják majd be, hogy milyen sokoldalúak is vagyunk mi, könyvtárosok.

Mindenkinek a figyelmébe ajánlom az új Ötletbörze rovatot és várom mindenki okulására a további „életmentő” ötleteket.

A túlélés érdekében szeretne a MOKSZ is fellépni, valós adatokkal képviselni a szakma érdekeit. Ezért ismételten kérem, hogy akik még nem töltötték ki a kérdőívet a könyvtárak adataival, minél előbb pótolják.

Jó szívvel ajánlom ezt a gazdag, szép folyóiratszámot mindenki figyelmébe. Remélem, hogy olyan élvezettel olvassátok, ahogy én tettem!

Találkozunk szeptember 10-én az MTMT-képzésen az MTA Könyvtárában és délután az Országos Egészségtudományi Könyvtárban (V., Arany János u. 6-8.) tartandó közgyűlésen!

dr. Palotai Mária
MOKSZ elnök

Az 1857 óta szinte megszakítás nélkül kiadott Orvosi Hetilap mára hazánk meghatározó szakmai folyóirata lett. Az alapító tiszteletére kiadója minden évben Markusovszky Lajos-díjjal tünteti ki az OH előző évi legkiválóbb közleményeinek szerzőit. Az ünnepségen kerül sor a Markusovszky Lajos-emlékérem átadására is. Ezt az a szakember kaphatja, aki jelentős mértékben hozzájárult a hazai kutatás, illetve betegellátás fejlődéséhez. *2015-ben az emlékérmeket dr. Hunyady Béla egyetemi tanár érdemelte ki.* Az emlékérem átvételét követő előadásában bemutatta tudományos pályája eddigi eredményeit, különös tekintettel a hepatitis C kezelésének jelentős új lehetőségeire.

2015-től az Orvosi Hetilap is „impaktfaktoros” szakfolyóirat! Az impaktfaktor pontos értékét a Thomson Reuters által 2016 nyarán közölt lista tartalmazza majd.

Az Orvosi Hetilapot alapító *Markusovszky Lajos* születésének 200. évfordulóját ünnepeljük 2015-ben. Az évforduló alkalmából 3 hónap ingyenes Orvosi Hetilap hozzáféréssel ajándékozza meg az érdeklődőket a kiadó. Érdeemes regisztrálni!

Dr. Horváth Boldizsárnak, a Szombathelyi Markusovszky Egyetemi Oktatókórház főorvosának „Beszámoló Markusovszky Lajos születésének 200. évfordulója alkalmával Csorbán (Štrba, Szlovákia) tartott ünnepségekről” című összefoglalóját két, a helyszínen készült fotóval együtt szerkesztőségünk is megkapta. Mivel a „Beszámoló” már olvasható – sőt az egyik

fotó látható is – az Orvosi Hetilap 2015. 156. köt. 28. számának 1152. oldalán, ezért csupán felhívjuk a cikkekre a figyelmet és közreadjuk a másik fotót a 2015. évi április 24-i ünnepségről. Ezen az ünnepi megemlékezésen avatták fel a képen látható, Fero Guldan szobrász által készített Markusovszky Lajos munkásságát idéző emlékművét.

[KATALIST] A sepsiszentgyörgyi könyvtárostánárt – Kiss Lászlót – köszöntötték a budapesti Budai Nagy Antal Gimnáziumban, a Könyvtárostánárok Egyesülete, a budapesti könyvtárostánárok és iskolai könyvtárosok. Kiss László a Fekete-tenger–Északi-tenger távolságot teszi meg kerékpárral. Ezzel szeretné felhívni a figyelmet az iskolai könyvtárak és az olvasás fontosságára. Szakmári Klára könyvtárostánár – a hír közreadója – az M0-ás híd budai hídfőjénél csatlakozott hozzá és egészen Budafokig kísérte.

Kiss László blogja:

<http://olvassunkeuropaban.blogspot.ro/>

Az útja a facebook-on követhető:

<https://www.facebook.com/laszlo.kiss.790256?fref=ts>

(A sepsiszentgyörgyi kolléga példáján és az orvosi könyvtárosok aktuális problémáin gondolkodva egy kérdés fogalmazódott meg bennem: Kezdjük el mi is edzeni?... GT)

2011-től kezdődően a kormány július 1-jét az egészségügyben dolgozók számára munkaszüneti nappá nyilvánította. Ezen a napon kerül sor az egészségügy területén kimagasló eredményeket elért dolgozók kitüntetésére. Az idén Zombor Gábor egészségügyért felelős államtitkár és Mészáros János egészségügyi koordinációért felelős helyettes-államtitkár Semmelweis Napi elismeréseket adott át.

Az egészségügy területén végzett magas színvonalú szakmai munkájáért

Miniszteri Elismerő Oklevelet vehetett át

Dr. Palotai Mária

a MOKSZ elnöke is.

Gratulálunk!

2015. július 16-18. között Szolnokon került megrendezésre a Magyar Könyvtárosok Egyesülete 47. Vándorgyűlése, „A minőség dinamikája a fejlődő könyvtár” jegyében. A tizenhárom szekció által kínált előadásokról a <http://vandorgyules.vfmk.hu/> oldalon található bővebb információ.

Az orvosi könyvtárosokat is tömörítő Műszaki Könyvtáros Szekció a „Tudomány és technika Semmelweistől az e könyvekig” alcímet viselte. Itt hangzott el többek között, Dr. Gazda István – a MATI igazgatója – Semmelweis Ignác szerepe az orvoslásban: Hitek és tévhitek című előadása. Az eseményről az Országos Egészségtudományi Szakkönyvtár facebook oldalán található a Dr. Palotai Mária és Kovács Bea által közzétett képes beszámoló. Érdeemes felkeresni az oldalt és böngészni a képek között!

Könyvtáraink a Facebook oldalain

Érdemes nyomon követni a Magyar Orvosi Könyvtárak Szövetsége (MOKSZ) Facebook oldalát. Orvosi könyvtárosok szerkesztik minden olyan érdeklődő számára, akik többet szeretnének tudni az orvosi könyvtárakról, könyvtárosokról, a mindennapokról és a bennünket érdeklő hírekről, érdekességekről. Igyekszünk minél több információt és fotót összegyűjteni múltunkról, jelenünkről. Az Orvosi Könyvtárak kedves Olvasóit ezúton is szeretnénk bátorítani, küldjenek Facebook oldalunk számára minél több érdekes hírt, fényképet.

MOKSZ Ellenőrző Bizottsági jelentés 2014. év

A Magyar Orvosi Könyvtárak Szövetségének Ellenőrző Bizottsága a szervezet 2014. évi munkáját, céljainak végrehajtását, gazdasági tevékenységeit, eredményeit az alapszabályban foglaltaknak megfelelően egész évben figyelemmel kísérte, az ellenőrzéseket végrehajtotta.

A Szervezet tevékenységei

- A MOKSZ legnagyobb rendezvénye az Informatio Scientifica. Az évente megrendezésre kerülő nemzetközi konferenciának – mely 11. alkalommal került megrendezésre 2014. szeptemberében – ismételten a Balassi Intézet adott otthont. A konferencia rendezői az Egyetemi Könyvtárigazgatók Kollégiuma, a Magyar Orvosi Könyvtárak Szövetsége és a Semmelweis Egyetem Központi Könyvtára. A NKA-hoz pályázatot nyújtottunk be, mely sikeres volt, majd az elszámolás megtörtént. A három napos nemzetközi rendezvény alatt gazdag programok között válogathattak a külföldi és hazai résztvevők.
- A MOKSZ éves közgyűlését az Informatio Scientifica rendezvényének utolsó napján tartotta meg.
- Az elnök és a pü. ellenőrző bizottság elnöke beszámolója után megbeszélésre került a tisztújítással kapcsolatos 3 fős Jelölő Bizottság létrehozása.
- A Magyar Könyvtárosok Egyesülete 46. Vándorgyűlését Sopronban rendezték 2014. július 17-19. között. Szervezetünket a Semmelweis Egyetem Központi Könyvtárának munkatársai képviselték.
- 2014 decemberében Miniszteri Dicséretre került felterjesztésre Dr. Palotai Mária (GYEMSZI) és Beke Gabriella (Zala Megyei Kórház Egészségügyi Szakkönyvtár)
- 2014-ben is 4 könyvtáros kollégánk kapott MOKSZ emlékérmét, munkája elismeréséért.
- Tárgyi jutalomban 38 munkatársunk részesült, akik 5 és 40 év között végeznek könyvtárosi tevékenységet.

- 2014-ben az EMMI felkérésre felmértük a GYEMSZI-vel együtt az online szakirodalmi igényeket. (A felmérés eredménye megtalálható az Orvosi Könyvtárak 11 évfolyam 4. füzetében. Ez igen nagy munka volt, s rálátást engedett a kórházi könyvtárak gyenge online szakirodalommal való ellátottságára.)
- Két alkalommal előadás hangzott el a MOKSZ részéről:

2014. április 5-én a Fiatal Sebészek Szekciójának II. Kongresszusán felkérésre: „Adatbázisok, publikációs segédleteik a sebészetben”: Vasas Lívია

2014. április 2-4-ig Magyar Kórházszövetség XXVI. Kongresszusán: „Látlet az orvosi könyvtárakról – 2014” Vasas Lívია – Palotai Mária

Kapcsolatok

A MOKSZ vezetősége mindig törekedett a hazai és külföldi könyvtárakkal, az egészségügyi intézményekkel jó kapcsolatot tartani, nemcsak írásos és szóbeli formában, hanem szakmai rendezvényeken, konferenciákon részvétellel, előadások megtartásával, publikációk megjelentetésével, vagy saját kiadvány az Orvosi Könyvtárak közzétételével.

Tagság, elnökség, ellenőrző bizottság

- A szervezetnek a 2014. évben 49 tagkönyvtára volt, a tagdíj ebben az évben is 3000,-Ft.
- Az év folyamán kettő alkalommal volt elnökségi ülés, május és december hónapban.
- Az üléseken minden alkalommal részt vettek az ellenőrző bizottság tagjai is, élve javaslattételi jogukkal.

Adminisztratív tevékenység

- A MOKSZ gazdasági tevékenységét és dokumentációját az előző évekhez hasonlóan Triebel Brigitta, a könyvelést Fenyvesi Beáta könyvelő végezte.
- Gazdasági elszámolás az előző évekhez hasonlóan 2014-ben is elektronikus úton történt.
- Pénzügyi ellenőrzés két alkalommal történt, márciusban és decemberben.

BESZÁMOLÓK/REPORTS

MAGYAR ORVOSI KÖNYVTÁRAK SZÖVETSÉGE 2014. ÉVI PÉNZÜGYI ELSZÁMOLÁSA

I. NYITÓ ÉS ZÁRÓ TÉTELEK

NYITÓ TÉTELEK:

2014.01.01. Bank nyitó egyenleg:	201.992,- Ft
2014.01.01. Pénztár nyitó egyenleg:	369.023,- Ft

ZÁRÓ TÉTELEK:

2014.12.31. Bank záró egyenleg:	144.866,- Ft
2014.12.31. Pénztár záró egyenleg:	41.675,- Ft

II. BEVÉTELEK – KIADÁSOK

BEVÉTELEK:

Tagdíj bevétel:	166.000,- Ft
Támogatói bevétel:	4.027.754,- Ft
Pályázat:	700.000,- Ft
Kamatbevétel:	85,- Ft
ÖSSZES BEVÉTEL:	<u>4.893.839,- Ft</u>

KIADÁSOK:

IM költségek:	4.477.534,- Ft
Egyéb működési ktg.:	800.779,- Ft

(Vezetőségi testületi ülés, dekoráció, nyomtatvány, virág, bank ktg. illeték, könyvelési díj, díjazottak stb.)

ÖSSZES KIADÁS:	<u>5.278.313,- Ft</u>
-----------------------	------------------------------

BESZÁMOLÓK/REPORTS

BEVÉTELEK:	4.893.839,- Ft
KIADÁSOK:	5.278.313,- Ft
	<hr/>
	-384.559,- Ft

III. PÉNZÜGYI ELSZÁMOLÁS

PÉNZKÉSZLET NÖVEKEDÉS (+)

- 2014.01.01. Bank Nyitó:	201.992,- Ft
- 2014.01.01. Pénztár Nyitó:	369.023,- Ft
- Bevételek:	4.893.839,- Ft
Összesen:	<u>5.464.854,- Ft</u>

PÉNZKÉSZLET CSÖKKENÉS (-)

- Kiadások:	<u>5.278.313,- Ft</u>
-------------	-----------------------

ZÁRÓ PÉNZKÉSZLET 2014.12.31. 186.541,- Ft

Budapest, 2015. március 11 .

Fenyvesi Beáta
könyvelő

Debrecen, 2015. március 26.

Erdeiné Törőcsik Katalin
EB elnök

Őszi MTMT adminisztrátor-képzés az MTA-ban

A MOKSZ új elnöksége kiemelt feladatának tekinti a szövetség tagkönyvtáraiban tevékenykedő könyvtárosok képzését/továbbképzését, hiszen ez a magas színvonalú szakmai szolgálat záloga.

Egyik célkitűzésünk, hogy egyre többen csatlakozzanak a Magyar Tudományos Művek Tára adminisztrátori köréhez. *Első MTMT-képzésünket 2015. június 29-én, hétfőn délelőtt 10:00 órára hirdettük meg.* A kezdeményezés hatalmas érdeklődést generált, hálózatunk számos – még nem adminisztrátor – könyvtárosa azonnal jelezte részvételi szándékát. Örömmel tapasztaltuk, hogy nem csak fiatal, de tapasztaltabb kollégáink is mennyire nyitottak az új ismeretek befogadására. A meghirdetett képzést azonban a – leginkább előre programozott – nyári szabadságok miatt áthelyeztük, ezzel biztosítva, hogy minél több érdeklődő élhessen a felkínált lehetőséggel.

Az őszi képzésre szeptember 10-én (csütörtökön) 10 és 13 óra között a Magyar Tudományos Akadémia Információs Központ és Könyvtár Vasarely-termében (Budapest V., Arany János u. 1.) kerül sor, délután pedig MOKSZ közgyűlést tartunk az EMMI Arany János u. 6-8. sz. alatti épületében.

A még szabadságukat töltő munkatársainknak pihentető szép napokat, kellemes feltöltődést, azoknak pedig, akik már visszaálltak a „csatasorba”, hasznos, örömteli munkát kívánok!

Üdvözlettel:

Kárpáti Zoltánné Tölgyesi Ágnes
Békés Megyei Pándy Kálmán Kórház
Orvosi Könyvtár
5700 Gyula, Semmelweis u.1.
Tel.: +36/66 526-626
E-mail: tolgyag@pandy.hu

Tiszteletbeli elnökké választották

Dr. Vasas Lívia 2004-2015. között három cikluson keresztül képviselte – elnökként – a Magyar Orvosi Könyvtárak Szövetségét. Hálából a MOKSZ elnöksége, a 2015. március 27-én megrendezett Egészség – Információ – Könyvtár konferencián tiszteletbeli elnökké választotta.

A MAGYAR ORVOSI KÖNYVTÁRAK SZÖVETSÉGE

Ezennel

Tiszteletbeli elnökké választja

Dr. Vasas Líviát

a MOKSZ elnökeként, három cikluson át a Szövetség érdekében
végzett kimagasló munkájáért.

EGÉSZSÉG – INFORMÁCIÓ – KÖNYVTÁR
Konferencia

Budapest, 2015. március 27.

MOKSZ vezetőség

Állami kitüntetések augusztus 20-a alkalmából a Pesti Vigadóban

2015. augusztus 20-án Áder János Magyarország Köztársasági Elnökének megbízásából Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere magas színvonalú munkájáért a Magyar Érdemrend Lovagkereszt polgári tagozat kitüntetésben részesítette Dr. Virágos Mártát, a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtárának főigazgató-helyettesét.

A MOKSZ elnöksége nevében szeretettel gratulálunk a kitüntetéshez!

Túlélőcsomag*

Ötletzsák ...avagy hogyan próbáljunk a „bolhakönyvtárból „elefántkönyvtárat” varázsolni?

- Tegyük meg mindent azért, hogy ott legyünk a köztudatban, a „fejekben”!
- „Mutogassuk magunkat”! Nem elég jól csinálni, jól kell tudni tálalni, eladni magunkat.
- Minden új és régi szolgáltatást kommunikáljunk a dolgozók, a menedzsment (Intranet, honlap) az olvasók felé (honlap, Facebook)!
- Adjunk folyamatosan tájékoztatást arról, amit csinálunk – *szórólapok, kiragasztások...(büfé, ebédlő, pénz terminál)!*
- Építsük és ápoljuk a személyes kapcsolatokat!
- Ragadjuk meg az új lehetőségeket – (ÁEEK) *pl. csatlakozás adatbázis próbaidőszakokhoz... az eredmény kérdőíves felmérése... menedzsment felé mutató az esetleges előfizetésekhez!*
- Szerezzünk szponzort *pl. a számítástechnikai eszközök fejlesztésére – nagyobb cégek (takarékok, bank...stb) új gépparkjainak beállításakor a régi használhatót megpályázni – még mindig újabb, mint a meglévő...*
- „Könyvtárkerülők” új olvasói réteget bevonása:
 - a helyi értékekhez, az egészségüghöz kapcsolódóan kisebb-nagyobb tárakat összeállítani a hely adottságainak megfelelően – ha csak egy sarok van, már az is jó
 - az egészségügyi dolgozókat megszólítani a kreativitás oldaláról – a „mókuskerekéből” kilépve lelkesen és szívesen mutatják be alkotásaikat – *pl. Nőnapon a női dolgozók munkáiból, gyermeknapon a beteg gyerekek rajzaival megtölteni a könyvtár falait, karácsonykor régi képes levelezőlapokat megmutatni...*
 - kötetbemutató a könyvtárban – *helyi dolgozó verseskötete..., kongresszushoz kapcsolódó kötetbemutató...stb.,*
 - egy-egy gyógyító osztály jubileumi rendezvénye a könyvtárban,
 - pszichiátriai betegek kézműves foglalkozáson készített tárgyaikat bemutatni – *bejön az osztályos orvos és nővér is megnézni,*
 - gyógyító osztályos referálók a könyvtárban,

*A címet Dr. Najbauerné Bacsics Zsuzsanna a PTE Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont Pekár Mihály Orvosi és Élettudományi Szakkönyvtár munkatársa javasolta.

ÖTLETBÖRZE/BRAINSTORMING

- gyógyító osztály nyugdíjas találkozója a könyvtárban,
 - „egyet hoz – egyet visz” Cseréljük ki egészségügyi könyveinket...,
 - eMOP – pl. Erzsébet Program a dolgozóknak.
 - programokról figyelemfelkeltő propaganda a helyi sajtóban.
- Ha valaki dicsér, kifejezi megelégedését, biztatni kell arra, hogy tegye ezt pl. vezetői fórumon is! Bár jólesik, de nem elég ha csak nekünk mondja.

Bede Józsefné

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kórházak és Egyetemi Oktatókórház
Dr. Kállay Rudolf Orvostudományi Szakkönyvtár és
Közművelődési Gyűjtemény
4400 Nyíregyháza, Szent István u. 68.
Tel.: +36/42 599-700/1261 m
E-mail: bede.jozsefne@szszbmk.hu

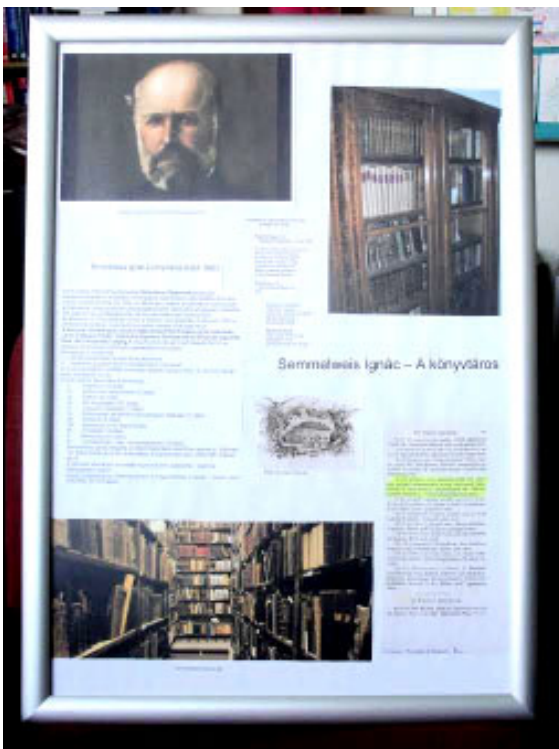
**A zsák mindannyiunké – és van még benne hely!
Töltsük folyamatosan együtt a zsákot!
Már érkezett is bele új ötlet a Flór Ferenc Kórház Könyvtárából.**

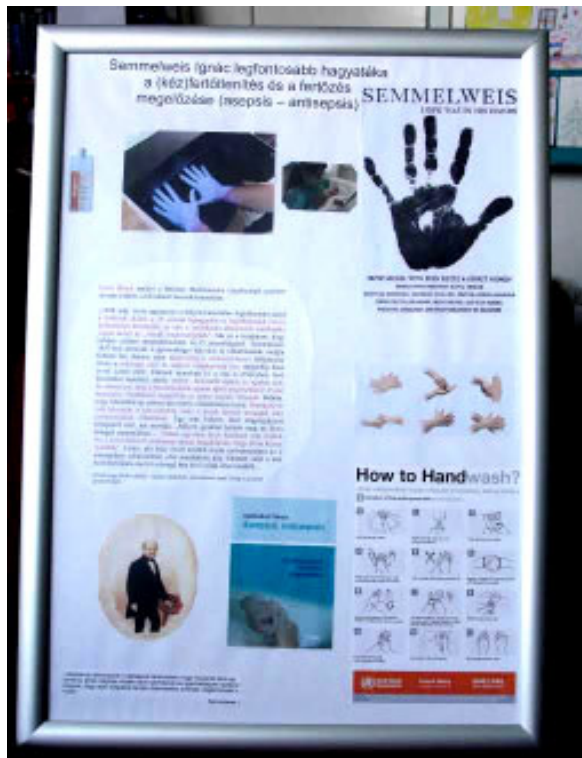
Új ötlet a Flór Ferenc Kórház könyvtárából

Tavaly óta próbálok a könyvtári munka mellett – a kollégákra figyelve – kiállítá-
sokat készíteni. Pl.: Ápolók Napjára, névadónk, Flór Ferenc születésnapjára...

Ezzel szeretnék tisztelni mindennapos kemény munkájuk előtt, s emellett egy picit informálni Őket, a betegeket, hozzátartozókat és nem utolsó sorban – rengeteget tanulván – magamat is. Gyulai kolléganőnkkel – Tölgyesi Ágival – történt egyik telefonbeszélgetésünkön valahogy szóba került ez a kezdeményezésem, „hóbortom” is. Ő nagyon megörült ennek és javasolta, hogy tegyük közzé az Orvosi Könyvtárak folyóiratban. Itt a kórházunkban is nagyon jó ötletnek tartják ezt. A kiállítások egy-egy kis színfoltot jelentenek a mindennapokban. Az idei tablóm bekerültek egy-egy fémkeretbe és a folyosókat díszítik. A Semmelweis Napra készültek, most fognak kikerülni a nyilvánosság elé, (frissen festett falakra!)

Várszeginé Fodor Judit könyvtárvezető
 Pest Megyei Flór Ferenc Kórház Orvos-egészségügyi Szakkönyvtár
 orvosikonyvtar@florhosp.hu
 Tel.: 28-507-640, 28-507-600/163

Rendezvényen jártunk

Tisztelt Kolléganők, Kollégák!

Egy nemrég lezajlott bajai eseményről szeretnék beszámolni.

Az a megtiszteltetés ért, hogy a bajai Türr István Múzeum szervezésében „Bajáról indultak – Bajára érkeztek” címmel tartott konferencián részt vehettem. A rendezvényen a Bajáról elszármazott neves személyiségek életútját mutatták be. Olyan Bajáról indult neves szakemberekről hallhattunk, akik napjainkban is példaképül szolgálhatnak.

Többek között Dr. Burg Ete (1895-1958) a bajai kórház szülészeti-nőgyógyászati osztályának első igazgatója munkásságáról is hallhattunk.

A méltatást Dr. Tóth Kálmán, kórházunk volt szülész-nőgyógyász főorvosa tartotta, aki még személyesen találkozott Burg Etével!

Engedjétek meg, hogy – az elhangzottak alapján – röviden ismertessem életútját.

Régi erdélyi szász családból származott. Apja Burg Ete, a Pallavicini uradalom ispánja. Anyja neve Bognár Margit. Mindszenten született 1895-ben. Orvosdoktori oklevelét a Budapesti Orvostudományi Egyetemen szerezte 1921-ben. Egyetemi tanulmányai után rövid ideig a Kórbonctani Intézetben és a Szent István Kórház Boncoló Osztályán dolgozott. Pécsre 1921-ben került. Karrierje gyorsan emelkedett, Bécs és Berlin után hamarosan Rockefeller ösztöndíjjal másfél évet az Amerikai Egyesült Államokban töltött el. Sok neves egyetemen dolgozott, melynek utolsó állomása Montreal volt. Az angol McGill egyetemen szülészeti fejlődéstant oktatott.

Később visszatért Magyarországra és megnősült. Munkáját Amerikában szeretne folytatni, ahol professzori kinevezés és állás várta. A magyar állam azonban ehhez nem járult hozzá. Ilyen értékes tudóst nem engedett el!

Klinikai évei alatt a magzat fejlődésével foglalkozott, e tárgyban tankönyvnek is beillő tanulmányt készített. Sok műtéti technikát dolgozott ki, fejlesztett tovább. Több műszert is szerkesztett. Szaktudását mi sem bizonyítja jobban, mint az ő útmutatásai szerint 1938-39-ben felépített szülészeti-nőgyógyászati részleg a bajai kórházban. Az építkezés során alkalmazott elveit így fogalmazta meg: „Fő törek-

vésünk egyike az volt, hogy a beteg anyag jellegének megfelelően az új osztályt akként tagoljuk alosztályokra, hogy azok egymástól teljesen elkülönüljenek.” ...minden osztályon belül az orvosi helyiségek olyan elhelyezést nyertek, hogy a bennük folyó ténykedés a betegek nyugalma nem zavarja.”

„Az új osztályra vonatkozó tervek közül a kívánságaimnak megfelelően módosított került kivitelezésre... az építkezésre szánt összeg minden fillérje fényűzéstől mentesen, de a célszerűségnek megfelelően maximálisan szolgálja a közös célt, melynek elérése mindannyiunk szeme előtt lebegett: a megszabott költségvetési kereteken belül egy korszerű intézmény létesítése.”

1941-től főorvosként, majd az intézmény igazgatójaként végezte feladatát. A háborús évek alatt – és azt követően is – nagy odaadással működtette a kórházat, ahol így a korszerű egészségügyi tevékenység valamennyi feltételét megteremtette. (Ma sincs ez másképp!)

Kivételes tehetségét és tudományos munkásságát a sok-sok megjelent tanulmány is igazolja.

Önzetlen, hivatástudattal teli, szakmailag kiváló, emberségből példás életútja 1958-ban a munka közben, műtőasztal mellett ért véget.

Baján utcát neveztek el róla és az általa létesített nőgyógyászati osztály falán márványtábla őrzi emlékét!

Ezúton köszönöm PTE Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont Pekár Mihály Orvosi és Élettudományi Szakkönyvtára valamint a Mindszenti Keller Lajos Városi Könyvtár és Kulturális Központ könyvtáros kollégái segítségét!

Irodalom:

1. Mindszenthöz kötődő orvosok, állatorvosok, gyógyszerészek életrajzai. Szerk. Ávéd János, Fuchszné Benák Katalin. Mindszent. 2001.
2. Dr Burg Ete: Baja Városi Közkórház új szülészeti és nőgyógyászati osztálya. Magyar Kórház, 1940, 79-91. p.
3. <http://www.nevpont.hu/view/1758> [2015.08.06.]

Kátai Lászlóné
Bajai Szent Rókus Kórház
Orvosi Könyvtár
E-mail: ktunde@bajakorhaz.hu

100 éves a Magyar Védőnői Szolgálat

A hungarikumként számon tartott szervezet jeles ünnepének 2015. június 13-án 10:00-13:00 óra között a Parlament épületében a Magyar Országgyűlés Felsőházi terme adott otthont.

A centenáriumi ünnepség programja során – többek között – miniszteri és államtitkári köszöntők hangzottak el, majd Balog Zoltán miniszter (Emberi Erőforrások Minisztériuma) átadta a Védőnői Szolgálatért,

a Batthyány-Strattmann László és a Pro Sanitate díjakat, melyet ünnepi műsor követett.

Végül dr. Párducz László, a Magyar Család- és Nővédelmi Tudományos Társaság elnöke, a Békés Megyei Pándy Kálmán Kórház osztályvezető főorvosa mondott ünnepi zárszót, melyet az alábbiakban teszünk közzé.

Mélyen Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Megtiszteltetés számomra, hogy szülészorvosként, a Magyar Család- és Nővédelmi Tudományos Társaság nevében, én is itt lehettem a mai napon, és Önökkel együtt köszönthettük a centenáriumi ünnepségen a Magyar Örökség Díjas, hungaricum címet elnyert Magyar Védőnői Szolgálatot. Gratulálunk mindazoknak, akik kitüntetésben részesültek.

Nagy tisztelettel köszönöm meg a Magyar Országgyűlés Elnökének, Miniszter úrnak, Államtitkár Úrnak, a Magyar Nőorvos Társaság elnökének, a hazai egyetemek vezetőinek, s mindazoknak, akik a magyar egészségügy egyik igen komoly vívmányaként számon tartott, mindannyiunk közös nemzeti kincseként emlegett védőnői hálózat előtt itt (és most), a megalakulás 100. évfordulóján a részvételükkel fejezték ki tiszteletüket.

36 300 nappal ezelőtt, a XX. század fordulóján, Magyarországon – társadalmi, gazdasági, demográfiai, népmozgalmi változások hatására – az országos anya- és csecsemővédő szervezet alakuló ülésén, a hazai gyermekgyógyászat kiválóságainak – Heim Pálnak és Bókay Jánosnak vezetésével – egyetemi tanárok és kép-

viselőik, az alapszabályok elfogadása után, megalakították az első magyar, országos anya- és csecsemővédelmi szervezetet, az Országos Stefánia Szövetséget. Elnökként Apponyi Albertet, a fővédnöki tisztségre pedig a névadó Stefánia hercegnőt jegyezték be.

Akkor vasárnap volt, 1915. június 13-a, délelőtt 11 óra. A budapesti Újvárosháza közgyűlési termében gróf Lónyai Elemérené, Stefánia hercegnő örömmel üdvözölte a nemes lelkű hazafiakat. Ők mélységes hazaszeretetük és őszinte emberbaráti érzéseik alapján, erős szövetséget kötöttek a nemzettel.

Megéreztek, hogy feladatuk – az anyák és csecsemők védelmének érdekében – egy országos mozgalom szervezése, amely újabb bizonyítéka határtalan szeretetüknek és a mérhetetlen hálának, kötelességtudó, önfeláldozó vitéz fiaink és testvéreink millióival szemben. „Álljon fenn a Stefánia Szövetség népünk javára, a család védelmére, a jövő nemzedékének felvirágzására, árassa el mindenüvé jótékonyságának sugarait és hozzon áldást minden szűkölködő otthonnak”

Akkor (és most is) a magyar politikai élet vezetői – egyetemi tanárok, neves professzorok – képviselik a magyar társadalmat. Teszik ezt azért, mert az egészségügyi ellátás önmagában kevés a hátrányos helyzetűek problémáinak megoldásában, mivel ezek szocio-kulturális, szocio-ökonomiai hiányosságok talaján képződnek.

A gondokat akkor is, és most is ismerjük. 100 év alatt a világ megváltozott, módosultak a határaink, de az anya- és csecsemővédelem magyar nemzeti és országos ügy maradt.

Országos csecsemőhalálozásunk európai színvonalú, mindössze 4,9 ‰. A fejlődéstörténetben a védőnőknek – mi szülész-nőgyógyászok és a gyermekgyógyászok is – sokat köszönhetünk. A megalakulás időszakában Budapesten 15 ‰, míg a falvakban ez az arányszám 25 ‰-et ért el. Bizonyára mindenki tudja, hogy a védőnői szakma elnevezése és a „védőnő” kifejezés Tauffer Vilmos szülész-nőgyógyász professzortól származik.

1917 október végén, az egyik előadásában, a védőnőkről kifejtette, hogy „ilyen munkára csak melegszívű és intelligens nő való, ki e veleszületett és belenevelt értékes lelki tulajdonságokhoz még hozzá tanulta, amit higiénés gyermekápolási és szociális szempontból tudnia szükséges avégből, hogy az anyáknak és csecsemőknek támogatója lehessen a család és a nemzet érdekében”.

A Magyar Család- és Nővédelmi Tudományos Társaság által alapított Tauffer-díj valahol tisztelgés a Professzor Úr, és későbbi követőinek munkája előtt. A mi életünkben, a magyarság életében, nemzeti szinten nagyon nagy szerepe van a gyermeknek. Hazánkban aggasztó módon csökken a népesség. A demográfiai válságon javítani kell, ebben a védőnőkre is komoly szerep hárul. Hosszú évek óta a születésszám 100 ezer alatt van. A nemzet fennmaradásához évente 140-150 ezer újszülöttnak kellene megszületnie. A népegészségügyi problémák közt az alacsony szü-

letésszám, a koraszülöttek magas morbiditása és mortalitása kiemelt problémaként jelenik meg az ünnepeltek mindennapi tevékenységében.

A védőnők neve az „Aranykönyv” mellett nem arannyal, hanem vérrel van bevésve azon szívekbe, akiken segítettek, akik már itt élnek köztünk, de valahol ott alakultak az anyaméhekben. Azokban a szent laboratóriumokban, ahol kilenc hónapon keresztül szerelődtek, fejlődtek, készültek azért, hogy bennük éljünk tovább, azért, hogy bennük folytatódjon a sorsunk, ne csak személy szerint önünkért, hanem az évezredek útján megmaradó magyar nemzetünkért. A védőnők a megszületendő gyermekeink ügyét szolgálják. Intézkedéseik, ténykedéseik, amelyek a gyarapodásunkat, a növekedésünket, a megtartó és gyógyító értékrendjeinket közvetítik és adják tovább. Szolgálatuk elkötelezett, önzetlen a mai élet körülményei és kihívásai között.

A 100 éves történelem folyamán a hivatás gyakorlóinak feladatköre jelentős mértékben kibővült. A szakmát a két világháború közt társadalmilag megbecsülték, a „Zöldkereszt”-es időszakban jelentős volt az állami szerepvállalás a védőnők életkörülményeinek biztosítása terén.

Napjainkban kezd ismét visszatérni a szakmai megbecsülés!

Tisztelet és főhajtás a közösségi szellemben való gondolkodásuk előtt... Tudják, nagyon jól tudják, teljesen mindegy, hogy szekeret vagy hintót húznak a lovak – ha egymásnak esnek, úgy a szekér, mint a hintó, az árokban vagy a szakadékban köt ki. Ezért kell, hogy az a lelkiület, az a szellem, amely a kezdetektől elindult, a mai védőnőkben is meglegyen.

Voltak és vannak nehéz pillanatok, mint mindenkor: nemzetünk életében is ilyenek voltak a világháborúk, kitelepítések, diktatúrák, az erkölcs fellazulása, a házasságok felbomlása, vagy – hogy mást ne mondjak – Trianon...

A mai védőnők, a késői utódok méltók az elődeikhez. Őrzik az eszmeiségüket, amely erőt és kedvet, kitartást és hitet ad, hogy vállalják a szolgálat áldozatát és fáradságát. Tudjuk, hogy van mit megköszönni azoknak, akiket ma itt ünnepelünk, és azoknak is, akik most személyesen nem, de lélekben velünk vannak.

A 100 éves születésnap egy közösségben jelent valamit! Kormányunk az Országházban, a hely méltóságával, a hely hangulatával és áradó szépségével az érzéseinket elindítva rádöbbsent mindenkit, hogy a védőnőknek feladatuk, küldetésük van. A korabeli védőnők munkáját folytatják. Sok esetben elődeikhez hasonlóan nemcsak az életvitelüket, a meggyőződéseiket, az életútjukat adják a védőnői hivatásért.

Sok száz és ezer, nagy és példamutató egyéniség előtt tisztelegtünk ma, akik felelősséget vállaltak és vállalnak másokért, ápolják a családi köteleket, örömmel fogadják az újszülötteket. Szeretettel, megbecsüléssel és tisztelettel fordulnak a magyar anyákhoz.

Őriznünk kell ezeket az értékeinket, amelyek közös kincseink, és amelyekre joggal lehetünk büszkék mi, magyarok, hiszen ez sehol máshol nincs Európában. A mai

lehetőségek Kormányunk segítő és elismerő kezdeményezései: azok a védőnői programok, amelyekkel ma együtt élnek. Ez a tudat jogos büszkeséggel és felelősséggel kell, hogy eltöltse a védőnőket. A folytatás az összefogás erejében rejlik. Ennek szép példája az a szoros együttműködés, amely a Magyar Család- és Nővédelmi Tudományos Társaság és a védőnők közt jött létre az elmúlt években. Reményeink szerint Társaságunk 65 védőnő vendégül látását tudja vállalni pályázati forrás birtokában ez év szeptember 26-án Lillafüreden tartandó jubileumi kongresszusunkon. Értéket képviselni Hungarikumként, eszmékhez igazodni, nem könnyű dolog. Ahogy Tauffer megfogalmazta: „be kell hatolni a nép közé, a hajlékában kell felkeresni őt...” Az ügy nem veszhet el, ma is aktuális: „a tanítás, oktatás mellett elsősorban minden olyan körülmény elhárítása, mely a jövő generáció fejlődését és életképességét kórosan befolyásolhatja”. Gondoljunk itt az AIDS-re, a drogokra, az STD-re, a családalapítás hiányára vagy szétbomlására, a növekvő erkölcsi hanyatlásra... Goethe Faustjának elején érezhettük azt a sugallatot, hogy a boldogságot az érzéki öröme nyújtják. Faust rádöbbsent arra, hogy a pillanat elillanó gyönyöre nem boldogítja az embert. Goethe-től megtudhattuk azt, amit a magyar védőnők képviselnek: a boldogság lényege mások boldogításában rejlik.

Kívánom: adassék meg ez az öntudat, ez az erő, amely ezt a 100 éves szolgálatot jellemzi. Adja Isten, egy évszázad múlva a jövő védőnői elmondhassák, hogy két-száz éve azt teszik, amit elkezdtek, és a működésük pótolhatatlan. Így legyen!

Gyula, 2015. június havában

Dr. Párducz László
a Magyar Család- és Nővédelmi
Tudományos Társaság
elnöke

Irodalom:

Kahlichné dr. Simon Márta: A védőnői hivatás története. Bp.: Medicina, 2015.

Kép: <http://www.tbvedonok.hu/>

Semmelweis Ignác (1818-1865)

Az összeállítást készítette: Dr. Gracza Tünde

Orvosi könyvtáraink sok kincset – az elmúlt századokban kiadott dokumentumokat is – rejtenek. A Semmelweis évforduló kapcsán ezúttal régi, magyar nyelvű folyóiratokat lapozgattunk és az azokban található, Semmelweis Ignácra vonatkozó visszaemlékezésekből szemelgettünk. Alább közreadunk egy csokorra valót közülük – néhányat szó szerint, korabeli helyesírással – melyeket kevésbé ismertnek vélünk, s amelyekről úgy gondoljuk, hogy új információkkal is szolgálnak. A válogatás sorrendjét a megjelenés időpontja képezi.

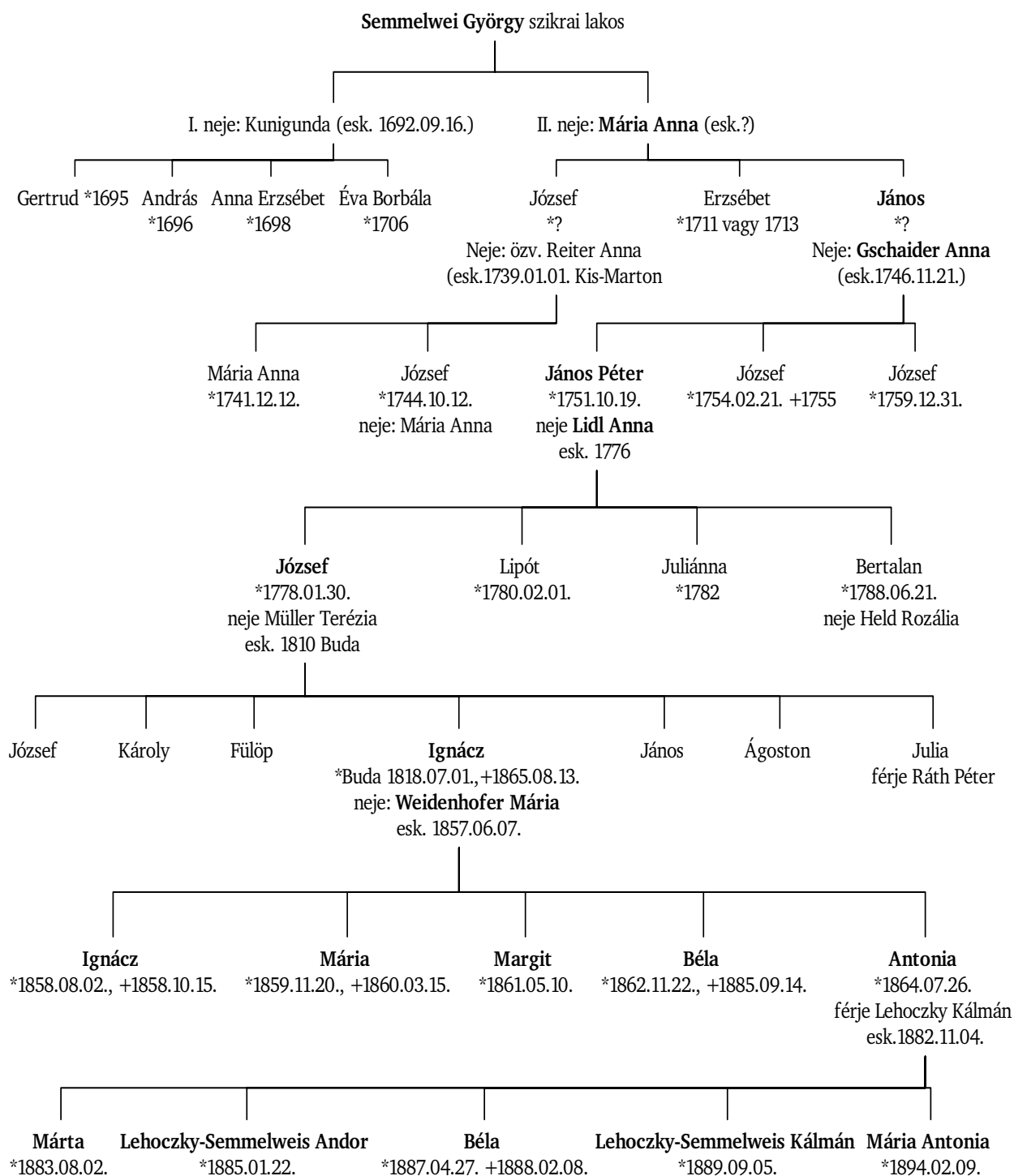
„Méltósággal és bensőséggel folyt le a mult héten nagy hazánkfia, Semmelweis megdicsőülése. Elkészült és lelepleztetett szobra, Strobl mester meghatóan szép alkotása. A művész ihlettség elmondja ezzel a szoborral a nagy férfiú egész élettörténetét, sorsát és felfedezését. Semmelweis arczára együtt ül ki a jóság, mely őt életmentő kutatásaira ösztönözte, a gondolkozás, mellyel a rejtélyes problémát megfejtette, s a mélabú; vajjon az a mélabú-e melyet az anyák rettenetes pusztulá-

sa miatt az ő könyörületes lelke érzett, avagy az-e mely megtört lelkének projectioja? A szobor alján egy csodaszép asszony ül, karján kisdéddel, kit épen a maga tejével készül táplálni. Hálatelt és szeretetteljes tekintettel néz a magasba, megmentőjére: Semmelweisra. Körülötte még egy életvidám, pozsgás arcú piczi gyerek ficzkádozik. Ezt a két gyermeket már Semmelweis mentette meg az anyai szeretet számára! A többi négy gyermeknek már szárnyai vannak: Ezek már angyalok – az égben vannak: 1847 előtt születtek, Semmelweis felfedezése előtt...

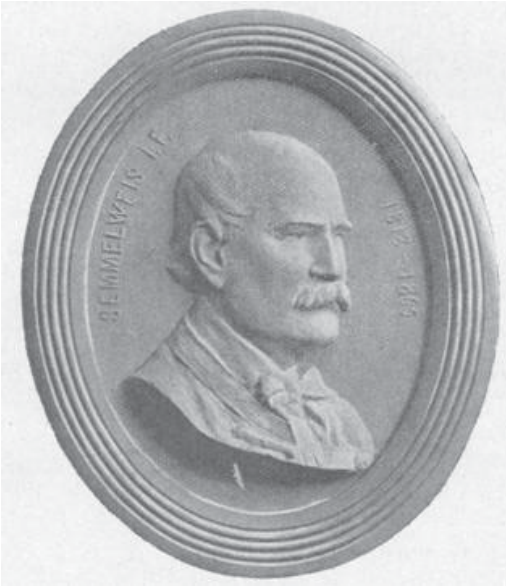

A Semmelweis-ünnepélyek. Orvosi Hetilap. 1906. 50. 933-936.

ÉVFORDULÓK/ANNIVERSARIES

*Győry Tibor: Semmelweis Ignác családfája.
Szülészet és nőgyógyászat. 1906. 2. sz. 29-30.*

„A budapesti nemzetközi orvoscongressuson általánosan nyilvánult meg a nőorvosok között a kívánság egy Semmelweis-plaquette létesítése iránt. Ezen óhajrásból kifolyólag Balikó A. szobrászművész mintázott is egy ilyen reliefet. A plaquette... gypsből van elkészítve s mint művészi emlék tantermek s nagyobb lakószobák számára alkalmas. (Ára: gyps-plaquette 25 K., bronz-plaquette 250 K., ua. kerettel 480 K.) Megrendelésükkel Tauffer Vilmos egyetemi ny. r. tanárhoz (Budapest, Üllői-út 78/a, 2. sz. női klinika) lehet fordulni.”

Gynaekologia. 1910. 1-2. sz. 112.

„A felett elmélkedve, hogy minő gondolatirány érlelte az orvosi kaszinó tagjaiban azt az eszmét, hogy Semmelweis emlékezetére serleget alapítsanak, arra jutok, hogy szükségét érezték symbolumot alkotni, mely symbolum körül évenként legalább egyszer kedélyes kollegiális körben gyülekezve, a mindennapi élet gyarlóságait, torzsalkodásait és küzdelmeit feledve, kiválasztott szónokok által vezetve, felemelkedjenek egy szebb, egy tisztább körbe oda, a hol a Semmelweis és az ő hozzá hasonlók szelleme honol, hogy hivatásunk e megtisztult ethikai légkörében körültekintve Semmelweis szellemében lelkük üdülést, megújítást találjon. ... A társadalmi alakulások az orvosi dolgokat illetőleg újabb időben végtelenül szomorú irányban haladnak; szűk látókörű irányítás a „bérharcz” alacsony niveaujára szoritja le a „hivatást”, a nemes idealis-must pusztítva sorainkban „ipari foglalkozássá” igyekszik alakítani az orvos nemes munkáját. ... *Emberek, gondoljátok meg mit cselekesztek! Ha kiöltétek az orvos szívéből a humanismust, csak egyetlen lépés és az irgalmasság is veszendőben van.* ... Azzal a fohászkodással, hogy Semmelweis szelleme, mely lelkünk igaz megelégedettségének egyedüli forrása a hivatásban, soha ki ne vesszen Budapest orvosainak lelkéből, ünnepélyes érzülettel eltelve emelem ajkaimhoz Semmelweis serlegét és mondom: „*Semmelweis lelkének emberszeretete, szívének irgalmassága Budapest orvosainak kebelében örökké éljen.*”

Serleg-beszéd. A budapesti orvosi kaszinó Semmelweis-serlegének felavatása alkalmával (1907. évi január hó 23-ikán) mondotta Tauffer Vilmos dr., udv. tanácsos, egyet. tanár. Gynaekologia. 1907. 6. 56-58.

„Azon gyakran felvetett kérdéshez, hogy miként magyarázható az, hogy oly sok kiváló szülész nem volt meggyőzhető Semmelweis tanainak helyességéről, némi adalékot szolgáltat következő tapasztalatom, a melyet Scanzoni klinikáján tettem. Közel 20 éve annak (1887 volt), hogy mint kezdő orvos egyik külföldi utam alkalmával a würzburgi női klinikát is meglátogattam, a mely még az akkor 66 éves Scanzoni vezetése alatt állott. (Scanzoni csak néhány hónappal látogatásom után vonult nyugdíjba s 1891-ben halt meg) ... A midőn a klinikát az assistensek vezetése mellett megtekintettem (akkor még a régi klinikai épület állott, s csak a jelenleg is működő Hofmeier alatt épült fel az új klinika), azt kérdeztem az engem vezető uraktól, hogy mily véleménye van Scanzoninak jelenleg Semmelweis tanairól, a mire azt a választ kaptam: »Főnökünk még mindig nem hisz Semmelweis tanai-ban, de miezek feltétlen hívei vagyunk s az antisepsist a legszigorúbban alkalmaz-zuk, de ő erről nem tud s azért szülőosztályunk kedvező statisztikáját épen a maga felfogása mellett bizonyítónak tartja.« Sapiienti sat!»

Temesváry Rezső: Semmelweis és Scanzoni. In: Országos Orvos-Szövetség. 1906. 9. 105-106.

„Egyesületünk igazgatósága Semmelweis századik születési évfordulóját solemnis módon 1918 október 12-én határozta megünnepelni és az ünnepi beszéd megtartásával az én csekélységemet bízta meg. Vészes időt, az isonzói összeomlást megelőző napokat éltünk; a higgadt vezetők minden erőfeszítéssel azon voltak, hogy megtartva a nyugodtság látszatát, a közrend fenntartását lehetővé tegyék; e törekvésben részes volt a Kir.

Orvosegyesület vezetősége is és velem egyeteértésben, kötelességének tartotta az emlékünnepelet el nem halasztani, bár belátta, hogy az ünnepléshez alkalmas leki hangulat hiányzik. Innen volt, hogy kevés érdeklődés mellett bár, megtartottuk az emlékünnepelet, sajnos úgy és anélkül, hogy az ünnep jelentőségét szívünk és elménk a nagy férfiút megillető solemnitással fogadhatta volna... Csak jó idő elteltével tudtunk ismét eszmélni, amikor akaraterőnk visszatért és a fennmaradás ösztöne ismét tette készített, amikor a kir. Orvosegyesület az újraébredésnek adhatta jelét... Egyesületünk ez újjáéledésének idején kitűnő elnökünk, ifj Bókay János, az ő eléggé meg nem becsülhető tapintatosságával és a velegyertértő igazgatótanács csakhamar elérkezettnek látta az alkalmat, hogy a zord idők által félelgesített Semmelweis-emlékünnepelet solemnitásában pótolja, azáltal, hogy arcképét érde-

mes művésszel [Jámbor Lajos (1884-1951): Semmelweis Ignác portréja. GT.] megfestetve, annak ünnepélyes felavatását a mai közgyűlésünk alkalmára tűzze ki, ismét az én csekélységemet tisztelte meg azzal, hogy ünnepeltünknek fennkölt egyéniségét <visszaemlékezés> formájában idézzem körünkbe... Ha Önök tisztelt tagtársaim és az utókor ifjú orvosnemzedéke e falak között karunk egykori nagyainak képsorozatában Semmelweisre feltekintenek, gondolják meg, hogy e nagyok mindegyike legszerényebb polgári család köréből emelkedett oda fel, hol őket mint követendő példáinkat tiszteljük és hogy az út az ők magasságába mindenkinek nyitva áll... Ez a megismerés legyen minékünk orvosoknak nehéz hivatásunkban lélekemelő osztályrészünk, Semmelweis emlékezetében, a nemzedékeken át, most és a jövőben, mindenha!”

Semmelweis Ignác Fülöp arcképének leleplezése alkalmával a Budapesti Kir. Orvosegyesület 1923. május 26-án tartott ünnepi ülésében elmondotta: Tauffer Vilmos dr. Orvosi Hetilap. 1923. 67. 243-245.

„...Nem kisebb dolgról van szó, mint hogy Semmelweist tulajdonképpen nem így hívták illetve ő ezt a családi nevét, a család többi tagjával együtt és azokkal teljes összhangban még mint fiatal, alig 31 éves orvos, megmagyarosította. A magyar heraldikai és genealógiai társaság támogatásával 1895-ben kiadott <Századunk névváltozásai 1800-1893> című regiszteres munka 213. oldalán a Semmelweis családnak nem kevesebb mint három rendbeli névváltozásáról olvashatunk. Feltűnő azonban, hogy ezek között éppen a nagy orvos esete nem szerepel. ... Az említett munkában nyert alapadatokon elindulva, felkutattam az Országos Levéltár ide vonatkozó eredeti hivatalos adatait s ezekből az alábbi kép alakult ki:

Legelőször 1844-ben bizonyos Carolus Semmelweis pesti rom. kath. lelkész kapott még a budai Cancellária útján s Teleki aláírásával engedélyt arra, hogy nevét Szemerényire változtassa. Időrendben közvetlenül utána következnek azok az adatok, amelyeket éppen a mi nagy Semmelweisunkra vonatkozólag sikerült felkutatnom. Az 1849-es hivatalos lap, a <Közlöny> ugyanis azokban az időkben sűrűn közölte a nemzeti aspirációban erősen lábrakapott névmagyarosítások belügyminiszteri engedélyezéseit. Ezek között, a május 13-iki számban megjelent 349.363-365. számú <Hirdetmény> ide vonatkozó névfelsorolása így kezdődik: <Neumann Bernát vezetéknévén Ujházira, Semmelweis Fülöpének Szemerényire... átváltoztatása megengedtetvén, ezennel országszerte köröztetnek... A forradalom leverése után a bécsi kormány 3366/1849. számú rendeletével szigorúan eltiltotta a megmagyarosított nevek használatát... Hogy azonban ezt a megmagyarosított nevet kívánta tovább használni s ezt a nevet akarta családjára és utódaira hagyni, arra már sikerült a kellő adatokat megtalálnom. Előkerült ugyanis a Levéltárban Semmelweis Fülöp özvegyének 1879-ből származó névmagyarosítási iratai. Ezekből pedig megtudhatjuk, hogy az özvegy, aki egyébként született Weidenhoffer Mária volt s akit

Semmelweis 1857-ben vett feleségül, ekkor úgy a maga, mint kiskorú gyermekei, Margit, Béla és Antónia nevében és számára, újból kéri a Szemerényi név használatának az engedélyezését. A kérelmet Thaisz Elek budapesti főkapitány, valamint a fővárosi árvaszék egyhangúlag pártolták s így az engedélyt a család 54.684/1879. belügyminiszteri szám alatt végleg elnyerte...”

Darvas István: Semmelweis névmagyarosítása. Orvosok Lapja. 1947. 3. 2188.

A plakettől és a szoborról készített képekért köszönet illeti Babarciné Stettner Lenkét, a PTE ÁOK munkatársát. A Semmelweis serlegről készült fotót Monos Emil professzor úr 2013. október 30-án, az SE Baráti Köre rendezvényén tartott előadásából vettük.

http://baratikor.semmelweis.hu/letoltes/eloadasok/2013_1030_monos_emil/2013_1030_monos_emil.pdf

Jámbor Lajos festményének részletét az alábbi oldalról vágtuk ki:

<https://www.youtube.com/watch?v=9Gk7nDQ0xE>

250 éve született Sándorffi József

Dr. Gracza Tünde
gracza.tunde@lib.pte.hu
Pécsi Tudományegyetem
Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont
Pekár Mihály Orvosi és Élettudományi Szakkönyvtár

1806. június 18-án külön férfi és női részleggel – sőt tébolydával – kis „lazarétumot” nyitottak meg Nagyváradon. Összesen tizenkét ágy állt a betegek rendelkezésére, ám ez a szám az év végére megduplázódott és a további esztendőkből is fokozatosan növekedett. Az intézmény élére *Sándorffi József* került, aki – amint azt a korabeli források kiemelték – ezért a munkájáért, nem kért anyagi viszonzást. [1] Arról a Nagyváradról van szó, amely a 19. század folyamán kulturális szempontból is fejlődésnek indult.

Színházi életét tekintve, először más városokbeli társulatok vendégszínházát élvezte az ott élő lakosság, majd fokozatosan saját színtársulata szerveződött. A váradi színház történetét taglaló kiadványok különböző időszakokra bontották e fejlődés szakaszait és azokat nem ritkán, a színházért legtöbbet fáradozó személyről neveztek el. Az 1814-1824 közötti időszak a „*Sándorffy József* orvos »művészeti vezetői« és hatékony adminisztrátori fáradozásának évtizede” volt melyet azóta *Sándorffy*-korszakként emlegetnek. [2]

A Nagyváraddal kapcsolatba hozható irodalmi művekben is fel-felbukkan ez a név. Csokonai versében ezt olvashatjuk:

„*Sándorffym* ül ágyamnál... s ennek
Köszönhetem, hogy élek még?
Zendűlj, ekhózz, esti csendesség!
A hálá engem dalra ránt.
Telj bé, kettős szent köteleesség,
Az orvos és barát eránt!” [3]

Ady Endre két cikkét is megemlíthetjük.

1900. november 3-án a Szabadságban így írt: „A tegnapi nap a halottaké s az emlékezésé volt. A csendes temető felékesültek. Az ősztől letarolt sírhalmokon melegítő világító mécsek égtek, koszorúk feküdtek. Pazar és drága koszorúk itt, ügyetlenül kötözött szegények amott. De virág mindenütt... A felékesült síroknál pedig kegyelettel áldoztak az élők. A nagyváradi temetőbe költözött ki tegnap

a nagyváradai élet. Valóságos zarándoklás volt ez. Hiszen halottja mindenkinek van... De azokat a sírokat, ahol a nagyobb hevülésű szívek porladoznak, keresték fel legtöbben. ...A nagyváradai színtársulat tagjai pedig ma tették le koszorúikat Rónai Gyula, a nagy színész és *Sándorffy*, a nagy színész mentor sírjaira.” [4]
1903. június 17-én a Nagyváradai Napló hasábjain tudósított a Nemzeti Színház vendégszerepléséről. „Históriai eseménynek érezzük a Nemzeti Színház nagyváradai vendégszereplését. A legelső magyar színjátszó társaság nem egy vidéki városba ruccant le két estére. A legelső magyar színjátszó társaság a Sándorffyak városába jött, a magyar Thália szülő, nagyerejű talajára, hol késhetett a díszes állandó csarnok Thália részére, de nem késett, elől lobogtatta szárnyait a szellem, mely teremtette a Sándorffyakat s Nagyváradot klasszikus helyévé tette a magyar színészetnek.” [5]

Vas Gereben könyvében „A nemzet napszámosaiban” egész fejezet szentelt „Doktor Sándorffy” számára. „Nagy betege volt doktor *Sándorffynak*, ki e századnak elején Nagyváradon lakott, lelkiismeretesen ápolván minden beteg embert, kivált pedig azt a nagy beteget, azt a szegény árva magyar nyelvet! Felesége nem volt, hanem megáldotta az Isten azokkal a gyermekekkel, kiket komédiásoknak szórt ki a világ: s amit mindennapi szorgalma megtakarított, ezeknek osztá és azon édesanyának, mit nemzetünknek hívunk. Épített színházat, még páholyok is voltak benne; mindenféle keresett embert, ki benne magyarul játsszék. Nem törődött vele, ha senki sem jött is, ő fizette a színészeket, az övé volt a színház, ki volt fizetve a költség, maga nézte és gyönyörködött benne, hogy magyarul játszanak, a többi pedig azt mondá róla: íme, ilyen bolond is van!...” [6]

Néhány példát Kazinczy Ferenc különböző írásaiból is szeretnénk kiemelni: „Cancellárius Gróf Teleki hozzám küldé *Dr. Sándorffyt*. Ez kergete, ’s bizonyossá tett, hogy a’ Váradai meleg fürdő egy hét alatt helyre állít. Siettem tehát oda, ’s egy hét alatt nem látám egyéb bajomat mint hogy azt, szerencsére a’ balt, egész egyenességében ki nem nyujthatám” [7]

„1803. június 12. vasárnap. *Dr. Sándorffy* hozzám. Ki mentem volt; azalatt Inasommal szeles beszédek kezd, mellyekből minden nyomon ki ki ütötte magát a’ Debreczeni Deák. Utána Márton József jöve, ki 1806ban Prof. lett a’ Magyar Nyelvnek a’ bécsi Universitásnál. Ez a’ két ember halálosan gyűlölte egymást, ’s nékem idegennek rendes volt látnom, miként fordúlgattak-el egymástól. *Sándorffy* ment.” [8]

Joggal vetődik fel a kérdés: kicsoda Sándorffi József és miért annyira fontos, hogy az Orvosi Könyvtárak hasábjain emlékezzünk rá?

Az 1763-1781 között Hegyköz-Újlakon református lelkészi szolgálatot teljesítő Sándorffi Péter fia – József – 1765-ben látta meg a napvilágot. [9] A nagyváradai és

debreceni iskolás évek után 1792-ben Bécsbe utazott orvosi tanulmányokat folytatni. Annyira megtetszett neki ez a hatalmas város, hogy elhatározását – hogy ott teleljen le – meg is valósította. „Egygy ily roppant Várost akarván t. i. választani Tudományom gyakorlása helyének, a’ hol egy részről a Lakosok száma, három száz ezerre számlálódván: az egészség megbomlása is sokkal többek lévén az okok és alkalmatosságok, s’ többfélék a’ nyavalyák is...” [10] Tanulmányai elvégzése után praxist nyitott a „Flucht in Egypten Nro. 698” alatt és neve csakhamar ismertté vált. Innen továbbította a himlő elleni védekezésül használható, saját maga által „Plank” ezüstből készített, „bé óltandó matériával felkészített lántsátskáit” megrendelői számára. [11]

Már tanulmányai megkezdésekor ismeretségbe került olyan Bécsben élő magyar költőkkel, írókkal akik számára fontos volt a nemzet sorsa és a magyar nyelv ápolása. Maga is versírással, versek magyarra fordításával kezdett próbálkozni. 1793-ban lefordította Haller: Genug, es ist ein Gott es ruft es die Natur költeményét, melyet az Újj Bétsi Magyar Múza közölt le Elég az, hogy van egygy Isten... címen. Ebben az évben jelent meg ugyanott az Újj esztendei ajándék és a Poétai Botánika versei. 1800-ban a Bécsben kiadott Magyar Hírmondó szerkesztői feladatát vállalta magára. Ez inspirálhatta arra, hogy magyar nyelven, orvosi témájú folyóiratot indítson kortársai számára. Szándékáról „Az Orvosi, és Gazdasági Tudósítások eredetének, és tárgyainak summás előadása” című 16 oldalas füzetből olvashatunk. Ezt 1801-ben, mint a „Bétsi Orvosi Fakultás Tagja” publikálta. Sándorffi e kiadványában részletesen leírta a tervezett „Újjság” létrejöttének körülményeit, okait, szükségességét, tartalmát, formáját, megjelenésének gyakoriságát. Kiemelt fontosságot tulajdonított az „újjság” formának. „A legjobb könyvek is, soká terjednek el, és ha szinte eleinte kapósak is, hamar elfelejtődnek; az Újjságoknak pedig sorsa kedvezőbb lévén, inkább is kézben forognak, hamarébb is elterjed ezenn az úton valami: ezenn okokból helyesebbnek tartottam, hogy az említett Tudományokban egyeszedhető hasznos jegyzéseket, Újjság formában adjam ki, példát adván énnekem ebbenn Hufeland, Loder, Tode, Brugnatelli, Hartenkeil, Mezler, s a’ t. Tudós külföldi Doktorok, kik hasonlóképpenn Orvosi Újjságokat adnak ki, mely bizonynyal a’ Tudományoknak az egész Nemzet közt leendő elterjesztésére, a’ legjobb út és mód.” [10] (Ebben az általa közreadott kiadványban nevét Sándorffi Józsefként használja, ezért mi is ehhez a névalakhoz ragaszkodunk.)

A beharangozás annyira jól sikerült, hogy számos előfizetőre tett szert. Csak feltételezni lehet, hogy Teleki Sámuel (1739–1822) a marosvásárhelyi Teleki Téka alapítója is a kiadvány egyik előfizető volt. Így kerülhetett híres gyűjteményébe az Orvosi, és Gazdasági Tudósítások és az annak „beharangozásaként” felfogható kiadvány, melyek jelen írás alapjául szolgáltak.

A Sándorffi által megjelentetni kívánt Orvosi, és Gazdasági Tudósítások az anyanyelv ápolásával és a korabeli valamennyi tudományág terjesztésével kívánt fog-

lalkozni. A mintegy 19 téma köré csoportosítható közlemények ígérete kecsegtető lehetett. Sándorffi szerint az alábbi témák mindegyike fontos egy jó orvos számára: „Filozófia, Mathézis, Fizika, Görög ’s Deák Nyelv, História, Föld, Különböző ég hajlások (Klímák), a’ Természet három Országai (Állatok, Plánták, Kövek), Khímia, Orvosló-vizek, s’ Fördök, Gyermekek nevelése, Anatómia, Fiziológia, Diétai Régulák, Khirurgia, külső Nyavalyák megismerése, Belső nyavalyák, Ispotályokról, Patikai Filozófia, Bába Mesterség, Barmok külső belső nyavalyájok, Marha-dög, Születtek, és hótak száma, Törvény, Orvosi Polítzia, Orvosi Törvény, Szántás-vetés, Barom tenyésztés, Gazdaságra tartozó Plánták”. Kiknek szánta kiadványát? „Papoknak, Gazdáknak, Bányák, Huták, Hámorok, Fábrikák, Mivelőik, Előmozdítóik, Pártfogó Uraik, Oskolák, vagy Társaságok, Tanítok, Grádust nyert Orvosok, Seb-orvosok, Diplomát nyert Patikáriusok, Bábák” számára ajánlotta.

Tervei szerint előbb felsorolt személyekre vonatkozó életrajzi adatok is közlésre kerültek volna. 1802 januárjában halálos betegség támadta meg Sándorffi szervezetét. Évekig tartó lábadozása után gondolatai ismét az Orvosi, és Gazdasági Tudósítások körül foroghattak. Semmiképpen nem szerette volna megkárosítani az 1802-es megjelenésben reménykedő előbb már említett előfizetőket. Az 1802-re tervezett „Újság” első száma végül 1803-ban került ki a nyomdából. A folyóirat A/5-ös formátumú, egy hasábos, címlapja egyszerű. Alcíme: „A’ Cs. és Kir. Felség’ Engedelmeivel”. Az „árkusok” végén őrszót, vagy kezdetén utalót tartalmaz. Jelenleg csupán három számát ismerjük. Ezekben kilenc közlemény olvasható, valószínűleg közülük hetet maga Sándorffi írt. A kiadvány kevés füzetet ért meg, de az orvosi irodalom az első magyar nyelvű szakfolyóiratként emlékezik meg róla.

1804-ben Sándorffi elhagyta Bécset. Nagyváradra költözött, ahol elvállalta a Bihar vármegye főorvosa tisztséget. A továbbiakban mint táblabíró, a Pap-özvegy és Gyámintézet alapítója, a színház mecénásaként találkozunk nevével. Egyre jobb anyagi körülmények közé került. Nagyváradon, Váncsodon, Berettyóújfaluban, Szabolcsban voltak birtokai. Megnősült, felesége Edelman Anna lett.

Hogy az Orvosi, és Gazdasági Tudósítások kiadói tevékenységét Nagyváradon is folytatni akarta, arra bizonyítékul szolgált a Bécsből magával vitt „egy teljes nyomdára elég” felszerelés és betűkészlet. [12] Sőt! Nyomdára is alkudott, de rajta kívülálló okok miatt ez a törekvése sajnos nem járt sikerrel.

Amint a fentiekben azt már említettük, a nagyváradai színjátszás életében az 1814-1824 között időszakot róla nevezték el „Sándorffy-korszaknak” Csak feltételezzük, hogy a Bécsben szerzett ilyen irányú tapasztalataival szerette volna gazdagítani Nagyvárad kulturális életét. Az ő bőkezűsége következményeként jött létre évekkel később – halála után – a „Debrecen-Nagyvárad közötti színi

szövetkezés”. Nem kis összeggel – 1280 forinttal támogatta – debreceni színtársulat felszereléséért. 1818-ban Rhédey Lajostól fényűző házat vásárolt melyet a török hódoltság után újjáépített város egyik legkorábbi és legszebb épületeként tartották számon. Sajnos a mecénási tevékenysége lett a veszte. Pénze egyre fogyott és végül elszegényedve, mindenkitől elhagyva érte a halál 59 éves korában.

Halálának pontos okát a nagyvárad református egyház halotti anyakönyve rögzíti: „1824. november 30. Főorvos és táblabíró tekintetes Sándorfi József úr feleségének Edelmann Anna asszonynak és az egész publicumnak fájdalmára meghalt tüdőgyulladásban.”

Sírkövét 1884-ben még meglelte K. Nagy Sándor, de napjainkra már a hamvait befogadó temetőt is felszámolták.[13]

*A Sándorffi József háza helyén épült nagypiaci zsidó iskola.
A képet a Várad című folyóirat munkatársaitól kaptuk.*

Irodalom:

[1] Péter I. Zoltán: A közkórház két évszázada (<http://www.varadlap.ro/index.php?m=5&id=553&sz=200701&p=1>) [2015-06-17]

[2] Romániai magyar irodalmi lexikon. (<http://lexikon.kriterion.ro/szavak/3134/>) [2015. 06. 17.]

- [3] Csokonai Mihály: Tüdőgyulladásomról
- [4] Ady Endre összes művei. CD-ROM. Arcanum Adatbázis Kft. 1999.
- [5] Ady Endre összes prózai műve. (<http://www.intratext.com/IXT/HUN0028/P112.HTM>) [2015 .06. 17.]
- [6] Vas Gereben: A nemzet napszamosai (<http://mek.oszk.hu/01100/01117>) [2015. 06. 17.]
- [7] Kazinczy Ferenc: Pályám emlékezete. (Sajtó alá rendezte) Orbán László. Debrecen, 2009. 546.
- [8] u.o. 231.
- [9] http://hegykozcsatari.multiply.com/reviews/item/2?&show_interstitial=1&u=%2Freviews%2Fitem/ [2013. 02. 21.]
- [10] Sándorffi József: Az Orvosi, és Gazdasági Tudósítások eredetének, és tárgyainak summás előadása. Bécs. 1801.
- [11] Sándorffi J: Jelentés. In: Magyar Kurir (1801) 543-544.
- [12] Naményi Lajos: A Nagyváradai nyomdászat a XIX. században. In: Magyar Könyvszemle 27 (1902) 127-145.
- [13] Serdültné Benke Éva: Rekviem egy temetőért. In: Átalvető (2007) 28-30.

Könyvtárban otthon – egy életen át Interjú dr. Pintér Miklós címzetes egyetemi tanárral

*„The only thing you absolutely have to know, is the location of the library”
(Albert Einstein)*

FOTÓ: GYULAI HÍRLAP

Frissen, derűsen, elegánsan lép be a könyvtár ajtaján, mintha hazajönne. Hiszen otthon is van, ahogy megérkezik. Ezen az sem változtat, hogy 5 éve új helyen találja könyvtárunkat, így is otthonosan mozog és gyorsan rábukkan a számára fontos szakirodalomra és mindarra, ami érdeklő – vagyis mindenre! Hiszen minden érdeklő. Nem csak saját szakmája, de minden más tudomány, sőt a tudományon túl művészet: festészet, zene, irodalom, vagy akár csillagászat, filozófia... Mindenről korát meghazudtoló lendülettel és korával járó bölcsességgel beszél. Hiszen dr. Pintér Miklóst, címzetes egyetemi tanárt, a Békés Megyei Pándy Kálmán Kórház központi laboratóriumának 40 évig osztályvezető

főorvosát, a mikrobiológia tudomány professzorát 2014. decemberében köszöntötte Gyula város polgármestere – mint a város díszpolgárát – 90. születésnapján!

Hogy érzi magát, kedves Professor Úr?

Koromhoz képest (vagy annak ellenére) köszönöm, kitűnően!

Most mindenkinek az lenne a következő kérdése: mi a hosszú élet titka? Nekem is az.

A szerencse! Ezen belül elsősorban a genetika! Mert minden ott dől el. De a szerencse abban is megnyilvánul, hogy az orvostudomány fejlődésének naponta élvezője lehetek. Egy jó időben, jó helyen felismert szívinfarktus és két műlencse beültetés utáni (szó szerinti!) tisztánlátásom fényében csak azt mondhatom: szerencse kísér utamon.

Hol kezdődött ez a hosszú út?

Az egyetem végeztével Szegeden indult orvosi pályám. Az első 7 évben a Mikrobiológiai Intézetben dolgoztam Ivanovics György professzor irányításával. Szakmailag mindent neki köszönhetek, sőt emberi tartást, humort, könnyedséget, jó értelemben vett lazaságot is tőle tanultam. 1956-ban költöztem Gyulára és 32 évesen lettem a Megyei Kórház központi laboratóriumának vezetője – közben két

évig az intézmény megbízott főigazgatója – egészen nyugdíjazásomig tartóan. 1993-tól két évig az újonnan megnyílt egészségügyi főiskolát (ma Szent István Egyetem Agrár- és Egészségtudományi Karának Egészségügyi Intézete) vezettem, ahol folyamatosan tanítottam is. Az orvostudomány mellett ugyanis a tanítás a másik nagy szenvedélyem, melynek már 1949-ben hódolhattam a szegedi Védőnőképzőben. Oktatói pályám során mindig fontos elvként tartottam szem előtt a tananyag szelektálását, a hallgatóság iránti empátiát és a szóbeli vizsga jelentőségét. Mindig törekedtem az objektivitásra. Kritikai érzékem igen fejlett, ezt magammal szemben is igyekszem következetesen alkalmazni. Az önkritika lényem fontos része, talán ezért is Széchényi az eszményképem. 88 évesen vizsgáztattam utoljára – remélem, sikerrel betartva az előbb említett elveimet –, azóta szabadúszó vagyok!

Hogy tetszik Önnek ez az új „foglalkozás”?

Rendszerető ember lévén minden reggel úgy öltözöm fel, ahogy most lát: tiszta, frissen vasalt ing, nyakkendő. Így tisztel meg az előttem álló napot, melyet igyekszem értelmes tartalommal megtölteni. Tudatosan, tervezetten hallgatók zenét, járok kulturális rendezvényekre, színházba, koncertekre és rengeteget olvasok. Mindezek fontos kellékei számomra a tartalmas életnek. Bevallom, a tanítás nagyon hiányzik, már csak a fiatalság közelsége miatt is. Talán még nem említettem a hosszú élet másik nagy titkát: fiatalok társasága, optimizmus, vidámság. Amolyan 3 az 1-ben, biztos „recept” a hosszú, derűs élethez.

FOTÓ: GYULAI HÍRLAP

Család? Barátok? Társasági élet?

Fiammal – aki gyermek-kardiológus Bécsben – nagyon közeli a kapcsolatom. Az informatika csodájának köszönhetően bármikor beszélhetünk, gyakran találkozunk is. Néhány több évtizedes barátságot is ápolok, de a társasági életet leginkább a város könyvtárai jelentik számomra.

Milyen szerepet tölt be a könyvtár az életében?

Meghatározót! Számomra kétféle ember létezik: aki olvas – és aki nem. Ez jól tükrözi az olvasásról, könyvről, könyvtárról – és az emberekről alkotott nézeteimet. Egy életen át olvastam és ez ma sincs másként. Az olvasás komplex dolog

számomra, magában rejt a könyvek, könyvtárak, könyvesboltok szeretetét, a nyelv tiszteletét. A magyar nyelv iránti elhivatottságom nem ismer megalkuvást. Szigorú nyelvkritikus vagyok, ez a tulajdonságom tett alkalmassá szakmai pályám során számtalan tudományos publikáció lektorálására. A fogalmazás tisztasága a gondolkodás tisztaságát is jelenti számomra. E képesség fejlesztésére az olvasás a legjobb út! Hatéves korom óta olvasok, érdeklődésem széleskörű. A kimeríthetlenség élményének megtapasztalása ma is lenyűgöz.

Milyen a jó könyvtár?

A könyvtár jó – ahogy van! És jó, hogy van. Máig a legkellemesebb társaság számomra a könyvtár és persze a könyvtárosok. Városunkban három könyvtár működik, mindháromnak aktív látogatója vagyok. Mindegyik más, ezért mindegyikben mást keresek – és mindig találok is. A városi közművelődési könyvtárban leginkább a folyóirat olvasóban lapozom át a sokszínű kínálatot és persze állandó látogatója vagyok a különböző rendezvényeiknek. Az egyetemi intézet szintén olyan könyvtárral rendelkezik, ahová mindig szívesen jártam oktatói éveim során. A megyei kórház orvosi könyvtára pedig végigkísérte szakmai pályámat. Rendszeres olvasóként a napi szintű találkozások évtizedei alapozták meg a máig tartó barátságot a korábbi és a jelenlegi könyvtárvezetővel. Ma is úgy nyitok be ide, mintha hazamennék. Az orvosi könyvtár ma már a kor igényeihez igazítja szolgáltatásait, a naponta/havonta érkező nyomtatott folyóiratok helyett hatalmas adatbázisok szolgáltatják a villámgyors információkat, mégis, a polcokon sorakozó könyvek megnyugtató keretet adnak a magamfajta konzervatívabb könyvtárhasználónak is.

Hogyan látja a könyvtárak szerepét, jelentőségét változó világunkban? Mit vár el ma egy könyvtártól?

Azt hiszem, én – az előbb elmondottakra utalva – elfogult vagyok ebben a kérdésben. Távol áll tőlem a nosztalgia – hiszen az én koromban ez még nem indokolt! –, tehát megértem és csodálom az informatika térhódítását, sőt a mindennapokban magam is élvezője vagyok. Mégis, számomra a könyvek, folyóiratok kézzel fogható közelsége jelenti ma is az igazi könyvtárat. Akárhogyan is, a könyvtár – nyomtatott szakirodalommal és/vagy adatbázisokkal – egy olyan hely, mondhatnám, szentély, ahol csendes békeességben találkozom a zajos, szédítő tempóban fejlődő világgal.

Fontosnak tartja a tudományos tevékenységet és ehhez a szakkönyvtári háttérrel egy klinikus számára?

Ez nem lehet kérdés! A világhálón átláthatatlan mennyiségű – és minőségű! – információ kering. Biztonságérzetet ad egy minőségi, szakmailag lektorált szakirodalommal ellátott könyvtár és persze egy jó könyvtáros, aki hozzáértéssel „találja” mindezt.

Milyen útravalóval látná el pályakezdő kollégáit? Hogyan biztatná őket az up to date szakirodalmi jártasság szinten tartására?

A cikk mottójaként idézett Einstein-gondolatra utalva: a legjobb kívánságom számukra, hogy bárhol járnak a világban, mindig találjanak a közelben egy könyvtárat – és használják! Jómagam kilencvenen túl is ezt teszem.

Professzor Úr! Milyen terveik vannak még a jövőben?

Egynaposak! Talán nem említettem még: a humor is fontos „adalék” a minőségi élethez.

*Dr. Pintér Miklóst 90. születésnapján
otthonában köszöntötte Gyula város polgármestere*

FOTÓ: GYULAI HÍRLAP

Köszönöm a beszélgetést, az útravalót, a megszívlelendő „receptet” és kívánok még sok-sok „egynapos” tervet!

*Tölgyesi Ágnes
Békés Megyei Pándy Kálmán Kórház
Orvosi Könyvtár
tolgyag@pandy.hu*

Végre megtört a jég! Köszönjük, hogy Kollégáink ezúttal egy kicsit többet is megmutatnak magukból. Nagyon reméljük, hogy a jó példa követőkre talál és ettől kezdve bátrabbak lesznek a bemutatkozók, hiszen – amint az az alábbiakból is kitűnik – bőven van mivel büszkélkedniük!

Pogányné Dr. Rózsa Gabriella

könyvtárigazgató

mh.ek.tudomanyoskonyvtar”@hm.gov.hu

Magyar Honvédség Egészségügyi Központ

Védelem-egészségügyi Igazgatóság

Védelem-egészségügyi Labor Intézet

Tudományos Könyvtár

1971. május 29-én születtem Budapesten, itt tettem érettségi vizsgát 1989-ben. Jelenleg is a fővárosban élek; 1997 óta férjezett vagyok, férjem Pogány György nyugalmazott könyvtárigazgató.

Családban nagy hagyományai voltak a könyvtárosságnak és a tanárságnak is, pályaválasztásomban bizonyonnyal családi gyökereim, génjeim motiváltak.

Egyetemi tanulmányaimat 1990 szeptemberében kezdtem meg az ELTE Bölcsészettudományi Karán; könyvtár szakos stúdiumaimat 1996 januárjában fejeztem be, 1998 januárjában pedig okleveles német nyelvtanári diplomát szereztem. Egyetemi éveim alatt a német szakos részképzésen túl (Friedrich-Schiller-Universität, Jena) két alkalommal, 1992 és 1993 tavaszán TEMPUS ösztöndíjasként egy-egy hónapos könyvtári gyakorlaton vettem részt Németországban és Hollandiában. Külföldi tapasztalataimat szakdolgozatomban is felhasználtam. 1996-1997-ben hallgatóként és később ifjú diplomásként vettem részt az ELTE Könyvtártudományi Tanszékének és a gráci Karl-Franzens-Universität információtudományi intézetének közös projektjében, amelynek keretében a gráci tanszéki könyvtár számára készítettünk hipertext alapú katalógust. Ebben a munkában az elméleti alapozás és a teaurusz megszerkesztése volt a feladatomban.

2004-ben az ELTE Irodalomtudományi Doktori Programjában Irodalomtudomány (könyvtártudomány) szakterületen szereztem PhD fokozatot summa cum laude minősítéssel. Disszertációm a katalógizálás elméletéből és XIX-XX. századi történetéből írtam, bemutatam benne Domanovszky Ákos vonatkozó – külföldön közismert, itthon méltatlanul elfeledett – szabványosító és szakírói munkásságát.

A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma 2005-ben felvett a „Könyvtárak, illetve könyvtári tevékenység” szakterület „Gyűjtemény-szervezés, a gyűjtemény tartalmi és formai feltárása, bibliográfiai tevékenység” részterületén a szakértői (Sz-94/2005), valamint a vizsgáztatási (V-37/2005) névjegyzékbe.

1996. február 1-jétől az ELTE Tanárképző Főiskolai Karának Könyvári Tanszékén, majd ennek integrálása után az ELTE BTK Könyvtártudományi Tanszékén tanítottam, 2006-tól pedig a Berzsenyi Dániel Főiskola, később NYME Savaria Egyetemi Központ Könyvtár- és Információtudományi Tanszékének voltam munkatársa – itt már főiskolai docens besorolásban. A könyvtári világ és a felsőoktatási intézményrendszer változásainak, a tanszékek történetének, aktuális igényeinek megfelelően a könyvtárosképzés számos tantárgyát tanítottam a leíró és tárgyi feltárástól a könyvtári menedzsmenten át a régi könyves ismeretekig, illetve a könyv- és információügy történetétől a feldolgozó munka modern módszereig.

Felsőoktatási tevékenységem mellett a nem iskolarendszerű könyves képzéseken is oktattam: 2003 és 2012 között óraadóként – az azóta sajnálatosan megszűnt – budapesti Gutenberg János Könyves Szakiskola antikváriumi szakeladó levelező tanfolyamán, illetve a győri Kisfaludy Károly Megyei Könyvtár és a Könyvtári Intézet által szervezett akkreditált segédkönyvtáros tanfolyamokon, valamint az Országos Széchényi Könyvtárban megrendezett könyv- és papírrestaurátor kurzuson.

Mindegyik téma, tantárgy, kérdéskör újabb és újabb területekben való elmélyülést kívánt, összességében pedig hivatásom történetének, jelenének és a mai módszerek gyökereinek alaposabb megértését, ismeretét – illetve ennek újabb cikkekben, tanulmányokban való megtestesülését. Így alakult ki azon meggyőződése is, hogy a jövőre vonatkozó elképzelések, prognózisok és stratégiai, valamint konkrét cselekvési tervek csak a jelen és múlt alapos ismerete, elemzése, értelmezése alapján fogalmazhatók meg, vagyis a három idősíkot egyetlen egység különböző aspektusainak, a jövőre vonatkozóan egymással gyümölcsöző összhangban lévő szegmenseinek tekintem. A tudománytörténet korábbi fejezetei, a múlt magas színvonalú szakmai teljesítményei – a bibliometria fogalmával élve – tudományos téglarakásként egymásra épülnek, egymásból következnek és pozitív hatással vannak a jelenre, a modern világ számos technikai fejleménye pedig megadja nekünk a lehetőséget ahhoz, hogy meg is tudjuk valósítani a jeles elődök által megálmodott könyvtárat és könyvtári rendszert. Az információk, a tartalmak előállításának, archiválásának, az ismeretek reprezentálásának, kezelésének és közvetítésének ma rendelkezésünkre álló infrastrukturális háttere az a technológiai alap, amely minőségi szakmai munkával párosulva képes megteremteni a jövő könyvtárát.

Majd két évtizedes felsőoktatási tapasztalattal a hátam mögött kerültem 2015. február 1-jével az orvosi könyvtárak színes világába, a Magyar Honvédség Egészségügyi Központ Védelem-egészségügyi Igazgatóság Védelem-egészségügyi Laboratóriumi Intézetéhez tartozó, de az egész Egészségügyi Központot szolgáló Tüdo-

mányos Könyvtár élére. Az új tevékenységi kör választása magától értetődően hozta magával az MKE Bibliográfiai Szekciós tagság mellé a szűkebb szakmai közösség szervezetéhez, a MOKSZ-hoz való csatlakozást is, a diskurzus lehetőségét a közös feladatokkal, problémákkal szembesülő kollégákkal.

A meglehetősen fordulatos történelmű és sokrétű feladatokat ellátó MH EK Tudományos Könyvtár számomra a hosszúra nyúlt „tanulóévek” után inspiráló szakmai kihívást jelent, tervek megalkotására és megvalósításukért való érdekes és intenzív munkára inspirál.

A hazai (honvédségi) egészségügy sokszoros intézményi reformja során a Tudományos Könyvtár újabb és újabb integrált kórházi könyvtárakkal, gyűjteményegységekkel gazdagodott, a gazdasági szabályozók következtében pedig fiókkönyvtári hálózattal és az ezzel járó módszertani feladatokkal egészült ki. A két fő budapesti telephely (a Honvédkórház és a volt MÁV-kórház) mellett a Budapest XVIII. kerületi Tünde utcai laktanya könyvtára, a hévízi Rehabilitációs Intézet és a Mozgásszervi Rehabilitációs Intézet, a balatonfüredi Kardiológiai Rehabilitációs Intézet beteg- és szakkönyvtárai, valamint a kecskeméti RAVGYI tékája együtt képezik a honvéd egészségügy könyvtári hátterét, az orvosok, kutatók, ápolók és bizonyos telephelyeken az intézményekben kezeltek információs bázisát. A korábbiakban próbálkozások történtek a fiókkönyvtárak önállósítására, terveim, szakmai meggyőződésem szerint e félig-meddig kényszerű házasság számomra a felelősségvállalás kötelezettségét jelenti, és a jövőben közös célokért történő együttes munkálkodásra kell, hogy alkalmat teremtsen.

A Tudományos Könyvtár előtt álló legnagyobb feladat az OLIB integrált könyvtári rendszer régóta húzódo bevezetése: ebben február óta már eljutottunk a szoftver telepítéséig és a munkatársak kiképzéséig, a munka dandárja ezután következik. Az elektronikus katalógus (első lépésként a két budapesti telephelyen található) gyűjteményegységeket a modern elvárásoknak megfelelő egységes információs kampusszá tudja szervezni, de a későbbiekben a fiókkönyvtárakat is be kellene kapcsolni az együttműködésbe.

Az orvosi könyvtári területen viszonylag új kollégaként leginkább vezetői terveim némelyikéről és az eddig eltelt mintegy fél esztendő eredményeiről tudtam beszámolni – és ezúton is megköszönöm közvetlen felettesemnek és kolléganőimnek a melletttem való kiállást, a könyvtárért végzett munkájukat és a belém vetett bizalmukat.

Publikációim:

Szakedolgozatok

1. Felsőoktatási és szakkönyvtári funkciók összekapcsolódása az alkalmazott tudományok információs szolgáltatásában: a németországi, hollandiai és magyarországi gyakorlat bemutatása. Budapest, 1996. 116 fol.

2. Schüler benutzen Bibliotheken: Möglichkeiten eines handlungsorientierten Deutschunterrichts: Diplomarbeit = Diákok a könyvtárban: Az önálló ismeretszerzésre alapozott németoktatás lehetőségei: Szakdolgozat. Budapest, 1997. 64 fol. + mellékletek

PhD disszertáció

1. Domanovszky Ákos katalogizáláselméleti munkássága, valamint szerepe a hazai és nemzetközi egységesítésben és szabványosításban. Budapest, 2004. 272 p.

Önálló kötetek

1. A bibliográfiai adatközlés szabályai és felhasználása a könyves szakmában. Budapest: Hatágú Síp Alapítvány, 2005. [Ismertetése: Vajda Kornél: Kulcs, iránytű, mentőöv. In: Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 2006. 1. sz. p. 59-60.]

2. A könyvkultúra kutatásának kútfeői: A könyv-, az írás, a nyomdászattörténet, a könyvtártudomány és a könyvkereskedelem szakirodalmi forrásai. Budapest: Hatágú Síp Alapítvány, 2008. [Ismertetése: Kovács Mária: A Hatágú Síp Alapítvány legújabb kiadványai. In: Könyvtári Figyelő, 2009. 1. sz. p. 142-148.]

Tanulmányok

1. Entwurf eines hypertextbasierten Katalogs für die Institutsbibliothek des Institutes für Informationswissenschaft. In: Herausforderungen an die Informationswirtschaft: Proceedings des 5. Internationalen Symposiums für Informationswissenschaft (ISI '96). Humboldt Universität zu Berlin, 17.-19. Oktober 1996/Hrsg. Jürgen Krause, Matthias Herfurth, Jutta Marx. Konstanz: Universitätsverlag, 1996. p. 97-108. (társszerzőként)

2. HyperKGB: A concept for a hypertext-based library catalogue. In: FID 48th Conference and Congress: Globalisation of information: The networking information society. Graz, Austria 20-25 October, 1996. Amsterdam: FID, 1998. p. 92-98. (társszerzőként)

3. The Hypercatalog Graz – Budapest (HyperKGB). In: ASIS'97. Proceedings of the 60th ASIS Annual Meeting. Digital Collections: Implications for users, funders, developers and maintainers. Washington D.C., 1-6. november, 1997. Medford: Information Today Inc., 1997. p. 196-201. (társszerzőként)

4. The HyperKGB – Hypercatalogue Graz – Budapest. In: New book economy: Proceedings of the 5th BOBCATSSS Symposium. Budapest, 1997. jan. Amsterdam: Hogeschool van Amsterdam, Faculty of Economics and Information, 1997. p. 106-109. (társszerzőként)

5. Német könyvtárak az információs társadalom küszöbén. In: Könyvtári Figyelő. 1998. 2. sz. p. 302-303.

6. Könyvtárak helyzetéről és jövőjéről egy emlékkönyv ürügyén. In: Könyvtári Figyelő. 1998. 3/4. sz. p. 518-519.
7. Internet-ötletek közművelődési könyvtárak számára. In: Könyvtári Figyelő. 1999. 1. sz. p. 117-118.
8. Domanovszky Ákos emlékezete. In: Könyv, Könyvtár, Könyvtáros. 1999. 12. sz. p. 50-54.
9. Friedrich Adolf Ebert nézetei a könyvtárosképzésről. In: Könyv, Könyvtár, Könyvtáros. 2000. 10. sz. p. 42-47.
10. Egy fogalom megszületése: a „Shared Cataloging Program” létrejöttének története. In: Könyv, Könyvtár, Könyvtáros. 2001. 8. sz. p. 30-40.
11. Nagy katalógizálási irányzatok a XX. század első felében. In: Könyvtári Figyelő. 2001. 2. sz. p. 250-259.
12. Petrik Géza magyar könyvészetei a katalógizálásról alkotott korabeli nézetek tükrében. In: Könyv, Könyvtár, Könyvtáros. 2001. 12. sz. p. 24-38.
13. Ranganathan nézetei a formai katalógus funkcióiról és építésének alapelveiről. In: Könyv, Könyvtár, Könyvtáros. 2002. 8. sz. p. 42-52.
14. A német katalógizálási hagyományok a magyar könyvtártanokban. In: Könyvtári Figyelő. 2002. 1/2. sz. p. 28-42.
15. A szakképzés útkeresése egy önállósodó hivatás tükrében: Friedrich Adolf Ebert: Die Bildung des Bibliothekars. In: A tanári mesterség gyakorlata. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó: ELTE Tanárképző Főiskolai Kar, 2002. p. 420-425.
16. Domanovszky Ákos katalógizáláselméleti munkássága: Tisztelgés születésének 100. évfordulója alkalmából. In: Könyvtári Figyelő. 2002. 3. sz. p. 441-456.
17. Klas August Linderfeld és „eklektikus” katalógizálási szabályzata. In: Könyv, Könyvtár, Könyvtáros. 2003. 9. sz. p. 30-42.
18. A leíró katalógizálás szabályozása Magyarországon (1925-1960). 1-2. rész. In: Könyv, Könyvtár, Könyvtáros. 2004. 7. sz. p. 40-51.; 2004. 8. sz. p. 39-49.
19. Habent fata sua libelli et bibliothecarii: Gyalui Farkas életútja és könyvtártani munkássága. In: Könyvtári Figyelő. 2004. 4. sz. p. 763-793.
20. Katalógizálás-történeti vázlat a XVI-XVII. századi bibliográfiák, könyvjegyzékek tükrében. In: Emlékkötet Szabó Sándor 70. születésnapjára. Budapest: ELTE BTK IKI Főiskolai Könyvtár-Informatikai Központ, 2005. p. 117-140.
21. Domanovszky Ákos és a feldolgozási reform a budapesti Egyetemi Könyvtárban. In: Az Egyetemi Könyvtár évkönyvei. 12. (2005). Budapest: ELTE Egyetemi Könyvtára, 2005. p. 227-248. [Ismertetése: Rojas Mónika: Az Egyetemi Könyvtár évkönyvei. XII. In: Magyar Könyvszemle. 2005. p. 498-500.]
22. Hivatása bibliográfus: Hellebrant Árpád (1855-1925) munkássága. In: Könyv, Könyvtár, Könyvtáros. 2006. 1. sz. p. 43-50.
23. Lehotzky András Magyar könyvtára és kapcsolatai a korai magyar könyvészekkel. In: Könyv, Könyvtár, Könyvtáros. 2007. 1. p. 52-57.

24. Törekvések a világ tudásának egyetemes számbavételére Paul Otlet és Henri La Fontaine munkásságában. In: Könyvtári Figyelő. 2007. 1. sz. p. 55-73.
25. Változások a 2006-os ETO-kiadásban: [oktatási segédanyag]. 2007. Jelenleg elérhető változata: 2011. március 21.
URL: <http://www.bdtf.hu/btk/trsi/kvtar/default.aspx>
26. Két könyvtári törvénytervezet: 1947 és 1950. In: Könyv, Könyvtár, Könyvtáros. 2008. 1. sz. p. 44-51.
27. Az Egyetemi Könyvtár helyzete és szerepe a magyar könyvtárügyben: 1945–1980. In: Az Egyetemi Könyvtár története és gyűjteményei (szerk. Szögi László) Budapest: ELTE Eötvös Kiadó, 2008. p. 129-188.
28. John Dury és „The reformed librerie-keeper” (1650) című munkája. In: Könyvtár és társadalom vonzásában: Köszöntőkönyv dr. Tóth Gyula 70. születésnapjára (szerk. Czövek Zoltán, Koltay Tibor, Pálvölgyi Mihály) Szombathely: Savaria University Press, 2008. p. 193-208.
29. Molnár János és Magyar Könyv-háza. In: Könyvtári Figyelő. 2009. 1. sz. p. 37-49.
30. Megkésett recenzió és tudománytörténeti kalandozás: Martin Schrettinger: Versuch eines vollständigen Lehrbuchs der Bibliothek-Wissenschaft (1808-1829). In: Könyv, Könyvtár, könyvtáros. 2009. 5. sz. p. 35-44.
31. Az Egyetemi Könyvtár fejlődése és szerepe a magyar könyvtárügyben: 1945–1980. In: Az Egyetemi Könyvtár egy évszázada: 1874-1980 (szerk. Szögi László) Budapest: ELTE Egyetemi Könyvtára, 2008 [2009]. p. 183-263. [Ismeretése: Futaky László: Az Egyetemi Könyvtár egy évszázada. In: Könyv, Könyvtár, Könyvtáros. 2010. 1. p. 59-62.]
32. Németh János 1818-as nyomdászattörténete és ismeretei a Szombathelyi Egyházmegye területének régi nyomdáiról. In: Vas Megyei Könyvtára Értesítője. 2010. 1/2. sz. p. 22-28.
33. Németh János magyarországi nyomdászattörténete, a Memoria typographiarum (1818). In: Könyvtári Figyelő. 2011. 1. sz. p. 90-106.
34. A mozgókönyvtári szolgáltatások kezdete: Samuel Brown „itinerating library”-ja. In: Kulturális valóságismeret és EKF 2010 – 35 éves a pécsi kultúráközvetítő képzés [elektronikus dok.]: Tudományos konferencia és emlékülés: 2010. november 18-19., PTE FEEK, Pécs. Pécs: Pécsi Tudományegyetem felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar, 2011. p. 463-473. A dokumentum elérhető a Magyar Elektronikus Könyvtárban is: www.mek.oszk.hu
35. A Szombathelyi Egyházmegye könyves vonatkozású adatai Vályi András és Fényes Elek geográfiai szótáraiban. In: Vasi Szemle. 2011, 5/6. sz. p. 587-604.
36. „Irodalom könyvészet nélkül: vagyon leltár vagy ország térkép nélkül”: Kertbeny Károly élete és könyvészeti tevékenysége. [Rövidített változat]. In: Könyvtári Figyelő. 2012, 1. sz. p. 65-82.

37. „Irodalom könyvészet nélkül: vagyon leltár vagy ország térkép nélkül”: Kertbeny Károly élete és könyvészeti tevékenysége. [Teljes változat]. In: Könyvtári Figyelő. Elektronikus kiadás. 2012, 1. sz. URL: <http://www.ki.oszk.hu/kf/index.html>
38. Tudomány vagy gyakorlat?: Korabeli könyvtárszakmai gondolatok Kovács Máté és Mátrai László párhuzamos életrajz-vázlata kapcsán. In: Könyvtári Figyelő. 2012, 3. sz. p. 525-548.
39. Rendszerváltoztatás/paradigmaváltás a könyvtártudományban két kézikönyv tükrében: A könyvtáros kézikönyve (1956) és a Könyvtárosok kézikönyve (1999-2003). In: Határsávok. 2009/2010. Sopron; Szombathely: Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, 2012. p. 201-210.
40. Samuel Brown „itinerating library”-ja. In: Határsávok. 2009/2010. Sopron; Szombathely: Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, 2012. p. 211-224.
41. Kertbeny Károly (1824-1882) műfordító és bibliográfus: A XIX. század németajkú magyar-lelkű kultúráközvetítője. In: Az alkalmazott nyelvészet regionális és globális szerepe: XXI. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus: Szombathely, 2011. augusztus 29-31. Budapest; Szombathely; Sopron: MANYE: NYME, 2012. p. 345-350. URL: http://www.kjf.hu/manye/2011_szombathely/kotet/44poganyne.pdf
42. Luther nézetei a könyvtárakról: A protestáns könyvtármodell kialakulása. In: Könyv és Nevelés. 2012, 4. sz. p. 8-19.
43. Orthotypographia avagy A „helyesen nyomtatás” művészete Hieronymus Hornschuch műve alapján. In: Határsávok. 2011/2012. URL: [http://www.sek.nyme.hu/btk/Hatrsavok%20a%20BTK%20ves%20kiadvnya/HATARSVOK%202011_12/Pogányné%20Orthotypographia%20avagy%20A%20"helyesen%20nyomtatás"%20művészete.pdf](http://www.sek.nyme.hu/btk/Hatrsavok%20a%20BTK%20ves%20kiadvnya/HATARSVOK%202011_12/Pogányné%20Orthotypographia%20avagy%20A%20)
44. Könyvek és peregrináció: Johann David Köhler (1684-1755) nézetei. In: Könyv és Nevelés. 2013, 4. sz. p. 45-65.
45. Tudománytörténeti gondolatok a feldolgozó munka modern módszerei kapcsán. In: Szinnyei és követői: Id. Szinnyei József halálának 100. évfordulójáról megemlékező centenáriumi emlékkönyv (szerk. Szőnyi Éva) Budapest: OSZK; Gondolat; MKE, 2014. p. 148-185.
46. Táblanyomatok és dúckönyvek – a nyomtatványok előtti „nyomtatványok”. In: Könyv, Könyvtár, Könyvtáros. 2014, 11/12. sz. p. 52-60.
47. James Kirkwood (1650-1708) tervezete a parókiái nyilvános könyvtárak alapítására. In: Könyv és Nevelés. 2014, 2. sz. p. 31-48.
48. Sevillai Szent Izidor nézetei a könyvekről, könyvtárakról és az olvasásról. In: Könyv és Nevelés. 2015, 1. sz. p. 8-32.
49. „Megnehezedett az idők járása fölöttünk”: Az I. világháború a korabeli könyvtári szaksajtóban. In: Könyvtári Figyelő. 2015. 2. sz. p. 203-216. (Egyelőre még csak elektronikus változatban jelent meg, a lap nyomtatott kiadása késik.)

Lektorálás

1. Könyvtár és társadalom vonzásában: Köszöntőkönyv dr. Tóth Gyula 70. születésnapjára (szerk. Czövek Zoltán, Koltay Tibor, Pálvölgyi Mihály) Szombathely: Savaria University Press, 2008.
2. Horváthné Simon Katalin: A Herzan-könyvtár. Szombathely: Martinus, 2009.; 2., bővített kiadásban: uott, 2010.
3. Dudás Anikó: Forrásleírás és hozzáférés: Az úja angol-amerikai katalogizálási szabályzat (RDA) és kritikája. In: Könyvtári Figyelő. 2012. 4. sz. 727-750.
4. Dudás Anikó: Nemcsak a weben lenni, hanem webből lenni: A Funkcionális követemények (FR) metaadatmodell-család névterei és a szemantikus web. In: Könyvtári Figyelő. 2013. 1. sz. p. 45-64.

Előadások szakmai rendezvényeken

1. A szakképzés útkeresése egy önálló sodó hivatás tükrében: Friedrich Adolf Ebert: Die Bildung des Bibliothekars (az ELTE Tanárképző Főiskolai Karának 25 éves jubileumára rendezett országos módszertani konferencia könyvtári szekció; Budapest, 2002)
2. Domanovszky Ákos katalogizáláselméleti munkássága: Tisztelgés születésének 100. évfordulója alkalmából (Magyar Könyvtárosok Egyesülete Bibliográfiai Szekció rendezvénye; Budapest, 2002)
3. Hivatása bibliográfus: Hellebrant Árpád (1855-1925) munkássága (Magyar Könyvtárosok Egyesületének Vándorgyűlése, Gödöllő, 2005)
4. Törekvések a világ tudásának egyetemes számbavételére Paul Otlet és Henri La Fontaine munkásságában (a Berzsenyi Dániel Főiskola Természettudományi Kar, az MTA Vas Megyei Tudományos Testülete és a Szombathelyi Tudományos Társaság II. Regionális Természettudományi Konferenciája, Szombathely, 2007)
5. Molnár János és Magyar Könyv-háza (Magyar Könyvtárosok Egyesületének Vándorgyűlése, Szombathely, 2008)
6. Rendszerváltoztatás/paradigmaváltás a könyvtártudományban két kézikönyv tükrében: A könyvtáros kézikönyve (1956) és a Könyvtárosok kézikönyve (1999-2003) (NYME SEK Tudomány napi Konferencia, Szombathely, 2009)
7. Samuel Brown „itinerating library”-ja (NYME SEK Tudomány napi Konferencia, Szombathely, 2010)
8. A mozgókönyvtári szolgáltatások kezdete: Samuel Brown „itinerating library”-ja. (Kulturális valóságismeret és EKF 2010 – 35 éves a pécsi kultúráközvetítő képzés: Tudományos konferencia és emlékülés, Pécs, 2010)
9. „Irodalom könyvészet nélkül: vagy on leltár vagy ország térkép nélkül”: Kertbeny Károly élete és könyvészeti tevékenysége (Emlékezzünk jeles elődeinkre!: az MKE Bibliográfiai Szekció tudományos tanácskozása, Budapest, 2011)

10. Kertbeny Károly (1824-1882) műfordító és bibliográfus: A XIX. század német-ajkú magyar-lelkű kultúraközvetítője (XXI. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus, Szombathely, 2011)
11. A Szombathelyi Egyházmegye könyves vonatkozású adatai Vályi András és Fényes Elek geográfiai szótáraiban (NYME SEK Tudománynapi Konferencia, Szombathely, 2011)
12. Tudomány vagy gyakorlat?: Korabeli könyvtárszakmai gondolatok Kovács Máté és Mátrai László párhuzamos életrajz-vázlata kapcsán (Magyar Könyvtárosok Egyesületének Vándorgyűlése, Győr, 2012)
13. Orthotypographia avagy A „helyesen nyomtatás” művészete Hieronymus Hornschuch műve alapján (NYME SEK Tudománynapi Konferencia, Szombathely, 2012)
14. Táblanyomatok és dúckönyvek – a nyomtatványok előtti „nyomtatványok” (NYME SEK Tudománynapi Konferencia, Szombathely, 2013)
15. Tudománytörténeti gondolatok a feldolgozó munka modern módszerei kapcsán (Emlékezzünk jeles elődeinkre!: az MKE Bibliográfiai Szekció tudományos tanácskozása, Budapest, 2015)

Regele Tímea

regele.timea@lib.pte.hu

Pécsi Tudományegyetem

Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont

Pekár Mihály Orvosi és Élettudományi Szakkönyvtár

2001. óta dolgozom a Pécsi Tudományegyetem Pekár Mihály Orvosi- és Élettudományi Szakkönyvtárában. Korábban óvónőként, lemezlovasként, egy kaszinó főpénztárosaként, szállodai wellness munkatársaként és bártenderként tevékenykedtem – csak, hogy párat említsek életem fontosabb munkahelyei közül.

Eredeti szakmám számítógépes szoftverüzemeltető és gazdasági ügyintéző, de az évek során megszereztem a valutakezelői képesítést, sőt Lajsz Andrásnál „kitanultam” a koktél készítés művészetét is. 2004-ben a Bajai Tanárképző Főiskolán könyvtárosi diplomát vehettem át. 2013-ban a Semmelweis Egyetem Testnevelés és Sporttudományi Karán kendo, iaido és jodo szakán sportoktatói szakképesítést kaptam.

A könyvek és az olvasás gyermekkorom óta szenvedélyem. Még iskolás sem voltam, mikor megismerkedtem a betűkkel. Családi könyvtárunk több ezer kötetes, könyvtárosból pedig öt(!) van a családban!

A régi könyvek a szívem csücskei. Munkám során kedvemre foglalkozhatok velük. Az én feladatomban a formai feltárás és az állományrevízió. Nagy segítséget jelent számomra latin nyelvismeretem, amelyet még gimnáziumi éveim alatt magántanulóként sajátítottam el. Ezen kívül angolul és németül beszélek, és egy kicsit japánul is.

Ez utóbbit talán kissé érthetőbbé teszi a művészetek, vallások, különböző kultúrák és természetesen a sport és a harcművészetek iránti érdeklődésem.

4 éves korom óta sportolok, balett, torna, jazz-balett voltak a kezdet, 11 éves korom óta lovagolok, 9 évig testépítettem, 5 évig karatéztem, 2001-től pedig Kassai Lajosnál tanulom a lovasíjászat gyönyörű mesterségét, párhuzamosan a japán kardvívással, amelynek mindhárom formáját – iaido, kendo, kenjutsu – gyakorlom. Mindezt a kezdetektől kiegészíti az úszás, ami szintén családi hagyomány, és a jóga.

8 évig jártam zeneiskolába, hangszerem a zongora, de igazán az éneklés volt, ami közel állt hozzám, és ebben volt némi tehetségem is (ellentétben a hangszeres zenével). Több kórusban énekeltem, és versenyekig, lemez felvételig jutottunk. Talán ez a tevékenység, ami jelenleg leginkább hiányzik.

Több művészettel is próbálkoztam, rajzolás, festés, színpadi szereplés, végül az írás lett az, ami egész életemet végig kíséri kisiskolás koromtól a mai napig. Pár évig internetes újságírással is foglalkoztam, mégis a versírásban találtam meg igazán az önkifejezés hozzám legközelebb álló formáját.

Szabadidőmben kertészkedéssel és kézműves alkotással – ékszerkészítés, barkácsolás, varrás – foglalkozom legszívesebben, szívesen kirándulok, és szívügyem a környezet- és természetvédelem, a tavak, patakok, az élő víz, a madarak kedvenceim, a fák pedig igazi szerelmeim.

Férjemmel, Péterrel 2006-ban kötöttem házasságot, kisfiam, Koppány 2007-ben érkezett hozzánk, életünk legszebb ajándékaként. Mellettük szüleimmel, nővéremmel és családjával, és 95 éves nagymamámmal osztom meg mindennapjaimat. Szerencsés vagyok, mert rajtuk kívül számos barát, edzőtárs és remek kollégák segítik életemet!

Elhagyva

Nézd: csak ülök...
nem tudom mi vár,
körülöttem csend:
olyan acél sivár.
Hallgatom némán
mi lesz velem,
emléked rózsáit
döbbsen temetem.

Hallod: csak karmolom
a semmi küszöbét:
vacogva, nyüszítve,
ahogy arcom tépi szét.
Rágom a fájdalmat:
csikorgón őri,
mérget dédelgetve
nem tudom kiköpni.

Látod: csak nézlek...
szemeimen burok:
fuldoklom benne
szívemen hurok.
Áttörném, ha tudnám
a hallgatás falát,
de ronggyá tépett lelkem
kifelé nem kiált.

Érted: csak várom,
hogy az üresség temet,
jobban fáj a most,
mint érezni lehet.
Még nem hiszem a múltat,
a könny itt kevés,
itt nincsen ítélet
csak egy végső büntetés.

Érzed: ez a világ
kívül rekeszt,
sötét fal vesz körül,
ami már nem ereszt.
Megdermedt az idő:
nincsen tovább –
bámulom a porban
lábaid nyomát...

A folyóirat célja

Az Orvosi Könyvtárak folyóirat célja aktuális orvosi könyvtárosi, könyvtárszakmai és egészségügyi témájú információk közlése. Ezen belül megjelentet eredeti és összefoglaló közleményeket, beszámolókat, híradást ad szakmai képzési lehetőségekről, úti jelentéseket, MOKSZ tagkönyvtárakat érintő híreket közöl, valamint az orvos és könyvtáros szakma képző intézményeinek hallgatói számára publikálási lehetőséget biztosít, közli a hallgatók írásait, illetve azok kivonatát. A kéziratok elbírálásának, illetve elfogadásának joga a szerkesztőséget illeti. Az eredeti közlemények elbírálása peer-review rendszerben történik.

Kéziratok beküldése

A kéziratokat a szerkesztőség a *tunde.gracza@aok.pte.hu* e-mail címen fogadja. Az eredeti közlemények Orvosi Könyvtárakban való publikálásának feltétele, hogy a cikk korábban még nem jelent meg és az Orvosi Könyvtárakhoz való benyújtással egy időben máshova még nem került beadásra, valamint a kézirat benyújtását valamennyi szerző jóváhagyta és a közlemény a Helsinki deklaráció (1975, revízió 2008) előírásainak megfelel.

Az eredeti közlemények szerkezete

Címoldalon magyar és angol nyelvű cím, szerző(k) neve és munkahelye(i) (a szerző neve mellett felső indexszel jelölve); magyar és angol nyelvű összefoglaló max. 80-80 szó terjedelemben, megfogalmazásában a közlemény lényegét megragadó és annak szerkezetét követő; magyar és angol nyelvű kulcsszavak (maximum 4-4); rövidítések jegyzéke (angol nyelvű rövidítések lehetőség szerinti lefordításával); szöveg (bevezetés, cél, módszer, eredmények, discussio/megbeszélés); irodalomjegyzék (Vancouver stílus); táblázatok, ábrák; táblázatok és ábrák jegyzéke; levelező szerző elérhetősége.

A Szerkesztőség címe: 7624 Pécs, Szigeti út 12.

A Magyar Orvosi Könyvtárak Szövetségének
negyedévenként megjelenő hivatalos lapja

ISSN 2061-036X (Nyomtatott)

ISSN 2061-0378 (Online)

Honlap: <http://lib.semmelweis.hu/moksz/orvosik.htm>

Facebook: <https://www.facebook.com/orvosikvtarak>

Kiadja: A Magyar Orvosi Könyvtárak Szövetsége

1125 Budapest, Diós árok 3.

Tel: +36 1 354-5369

Lapigazgató:

Dr. Palotai Mária PhD – MOKSZ elnök

e-mail: palotai.maria@aEEK.hu

Főszerkesztő:

Dr. Gracza Tünde

e-mail: gracza.tunde@lib.pTE.hu

Társszerkesztő:

Kárpáti Zoltánné Tölgyesi Ágnes

e-mail: tolgyag@pandy.hu

Angol nyelvi tanácsadó:

Kiss Tamás

e-mail: kiss.tamas@lib.pTE.hu

Szerkesztőség címe:

7624 Pécs, Szigeti út 12.

e-mail: gracza.tunde@lib.pTE.hu

Adószám: 18230082-1-42

Nyomtatásban megjelenik 50 példányban